Ը. ՏԱՐԻ 2098 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 5 ԱՐԱՅ 1383 — Հ. Տ. 12 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1891 — Ն. Տ. 24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1891 — ՀԻՃՐ. 13 ՃԻՄԱԶԻԵԼ ԱԽԸՐ 1308 — ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

Նամակ հար ու նէ ինչ որ վերաբերի, պէտք է ուղղել առ Խմբագրութիւն Արեւելք օրագրի, Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه ده غلطه ده نورادونكيان خانده آره ولك غزته سی اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	160
» » Վեցամսեայ	80
» » Եռամսեայ	40
Գաւառաց » Տարեկան	260
» » Վեցամսեայ	100
Օտար երկիրներ տարեկան ֆրանք	56
» » վեցամսեայ	28

[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ԵՐԱԽՏԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆ ԱՌ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆՆ

Օսմանեան Կայսրութեան ժողովուրդներէն ոչ միոյն բարոյական կեանքն այնքան զօրեղապէս հիմնուած է աւանդութիւններու վրայ որքան Հայ Ազգինը։

Խուժդուժ ժողովուրդներ մահուան դուռն էին բերած հասուցած Հայ ազգն, երբ Օսմանեան դրօշակն իւր ծալքերուն ներքեւ պաշտպանեց այդ ժողովուրդը, և հնարաւոր ընծայեց նմա հանգիստ շնչել ու ապրիլ։

Հինգ դարեր անցած են այդ օրէն ի վեր և հայ ազգին աւանդութիւնն եղաւ այդ հինգ դարերու մէջ թէ՝ Օսմանցին գթած է և հայն այդ գըթութեան շուքին ներքեւ կը հանգչի։

Այդ աւանդական ԳԹԱՌԱՏՈՒԹԻՒՆԸ կը մարմնանայ յանձին Վեհ. Սուլթան Համիտ կայսեր։

Տասն և հինգ տարիներէ ի վեր Օսմանեան Կայսրութեան ամէն անկիւններէն ամէն օր տաճարներու, թշուառներու, տարաբաղդներու օրհնութիւններն վասն Վեհափառ Սուլթան Համիտի՝ ներդաշնակութիւն մը կազմելով կը բարձրանան յառս գահոյից Աստուծոյ։ Զի ուր որ թշուառ մը կայ, ուր որ արցունք մը կը թափի, հոն Վեհ. Սուլթան Համիտէն մխիթարութիւն մը կայ։

Եթէ տիեզերք համօրէն կ'սքանչանայ Նորին Վեհափառութեան իմաստութեանը վրայ, կը յուզուի կը խանդաղատի նաեւ Նորա անսահման գթասրտութեանը համար։ Այնպէս որ կրնանք ըսել թէ՝ երբ Նախախնամութիւնը պարգեւեց օսմանեան երկրին զՍուլթան Համիտ, Նորա ծնած օրն եթէ Աստուած մատը Նորա ճակտին դնելով իմաստութիւն պարգեւեց, խրկեց նաեւ երկու հրեշտակներ՝ Գթութեան ու Բարութեան հրեշտակներն, հսկել Նորա օրօրոցին մօտ։

Օսմանեան կայսրութեան համար երջանկութեան օր մը եղաւ այն օրն ուր այդ իմաստութեամբ սնած գըլուխն, Բարութեան ու Գթութեան հրեշտակներու հովանեաց ներքեւ ուռճացած այդ սիրտն, Օսմանեան կայսրութեան տէրն եղաւ։

Վեհ. Սուլթան Համիտի գահակալութեան բարեբաստիկ օրէն ի վեր նոր դարագլուխ մը բացուած է օսմանեան Կայսրութեան համար որու ժողովուրդներն երբ կը յիշատակեն Վեհ. Սուլթան Համիտի անունը կը բաւականանան ըսելով, «ՄԵՐ ՀԱՅՐԸ»։

Այդ ՄԵՐ ՀԱՅՐՆ էր որ Իւր գորովալիր սրտովը Յունուար 5ի իրիկունն յիշեց Իւր հայ զաւակներն ալ։

—Ներեցի, մի՛ լաք, և խնդացէ՛ք, ըսաւ։

Այդ հայրագորով «Ներեցի» բառին բոլոր քաղցրութիւնը, բոլոր հրապոյրը բանտարկեալի մը չափ ոչ ոք կրնայ զգալ. ապաքէն կայսերական այդ վեհանձն ներողամտութեամբ եթէ ընդհանուր Հայ ազգը Յունուար 5ի օրը խորին երախտագիտութեան նոր պարտականութիւն մը եւս ունեցաւ առ Վեհափառ Սուլթան Համիտ կայսրն առատագութ, Հայ ազգին մէջ անոնք որք Խթումի գիշերը արձակուելով բանտէն, վերադարձան իրենց սիրելիներու մօտ, բնականաբար անոնց երախտապարտութիւնն առ Վեհափառ Կայսրն կրկնակի է և անսահման։

Եւ ես, որ այդ գիշերը միայնակ բանտին մէջ անցուցի ա՛լ բոլորովին յուսահատուած ապագայէն, ի՛նչ բացատրութիւն կարենամ գտնել հրապարակաւ թարգմանելու համար յուզեալ սրտիս երախտագիտութիւնն առ գթալիր Կայսրն մեր որ յաջորդ գիշերը կը հաճէր շնորհել ինձ կեանքս ու ազատութիւնս։

Տարօրինակ զուգադիպութիւններ զիս մեղապարտ կը հանդիսացնէին հանդէպ անողոքելի օրինաց, սակայն Վեհափառ Սուլթան Համիտ կայսեր միտքը գեր ի վերոյ է ամէն օրէնքէ։ Գրականութեան պաշտպան կայսրն գիտէ թէ՝ Իւր Տէրութեան մէջ չկրնար գտնուիլ, ինչպէս ամէն դասակարգի հպատակներ, նոյնպէս գրագէտ մը որ մեղապարտ խորհուրդ մը սնուցանէ մտքին մէջ Օսմանեան կայսրութեան հանդէպ։ Վեհափառ Սուլթանը թոյլ չտուաւ ապաքէն որ օրէնքն անողոքելի՝ ջնջէ վերցնէ հրապարակէն գրական համեստ աշխատաւոր մը։

Կեանքս Վեհափառ Սուլթանին պարտական եմ, և որքան ապրիմ՝ իմ բոլոր աշխատութիւններս պիտի կայանան միշտ հանդիսանալ մեր առատագութ Կայսեր վեհանձն զգացումներուն ու խորին իմաստութեան քարոզիչն ամէն դասակարգերու մէջ։

Մենք, արդի Հայերս, մեր հայրերէն շատ աւելի բարեբաղդ ենք, վասն զի կ'ապրինք այնպիսի Կայսեր մը օրով Որուն իմաստութիւնը կ'ապշեցնէ եւրոպական իմաստութիւնը, որուն գթասրտութիւնն Իւր անձնուէր գերին կ'ընէ ամէն կարգի հպատակները։ Իմաստութիւն և գթասրտութիւն երբ կը միանան յանձին մի Կայսեր, հրաշքներ գործել կուտան։ Մենք Հայերս ալ պէտք է այդ իմաստութեան ու գթառատութեան անարժան չգտնուինք որպէս զի շարունակենք ըլլալ այնքան երջանիկ որ ուրիշ երկիրներու Հայերը նախանձաւոր ըլլան մեզ։

Երդէն Յունուար 5ի կայսերական շնորհը կը բաւէ այդ նախանձն առաջ բերելու։ Այն կասկածներ ու ամբաստանութիւններ որք կը ծանրանային հայ բանտարկելոց վրայ, եթէ պատահէին ուրիշ աշխարհի մէջ՝ այդպիսիք երբեք ազատ չէին մնար օրինաց խըստութիւններէ։

Ուրեմն գիտնանք մեր Օգոստափառ Վեհապետին հայրական գթասրտութեան և անզուգական վեհանձնութեան թանկագին արժէքը։ Մեր սիրտը, մեր կեանքը Վեհափառ կայսեր նուիրուած մնան միշտ և երբեք ոչ ոք մենէ ամենափոքր պղտորութեամբ մը ցաւ պատճառէ մեր գորովալի ՀՕՐ փափուկ սրտին։

Ն. Կ. Վեհափառութեան
ամենախոնարհ եւ երախտագէտ
ծառայ
ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ, 11 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1891

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ

(Շարունակութիւն երէկի թիւէն.)

Պ. տը Ֆուվիլ, Թուրքի Փարիզեան աշխարհածանօթ թղթակիցն, գրելով ֆրանսական ելեւմուտից ու սեղանաւորական վիճակին վրայ, կը յիշէ իբրեւ ֆրանսացի դրամատերց և ելմտագիտաց ոմանց կարծիքն, որք ցոյց կուտան որ թէեւ աշխարհի սեղանաւորական հաշիւք ըստ մեծագոյն մասին ի Լոնտոն կը կարգադրուին, բայց Անգլիոյ դրամական դիւրութիւնք Ֆրանսայի դրամական դիւրութիւններէն նուազ են։ Ուստի, մինչ ֆրանսական հրապարակին վրայ դրամի սակը կամ տոկոսը գրեթէ անփոփոխ կը մնայ, Անգլիոյ մէջ յաճախ կը փոփոխի։

Ֆրանսայի Պանքային ի շրջաբերութեան գտնուող պանքատոմսերուն քանակութիւնն է այժմ երեք միլիառ 51 միլիոն ֆրանք, կամ 122 միլիոն 40 հազար անգլ. ոսկի, մինչ Անգլիոյ Պանքային ի շրջաբերութեան գտնուող պանքատոմսք 24 միլիոն 60 հազար ոսկիէ աւելի չեն այժմ։

Ֆրանսայի Պանքան արտօնեալ է պանքատոմսեր հանել, որոց մէկ երրորդին փոխարէն պատրաստ մետաղադրամ պէտք է ունենայ, և երկու երրորդին փոխարէն գանձելի թուղթեր, որք երեք ամսէ աւելի պայմանաժամ պէտք չէ ունենան և երեք ստորագրութիւններ կրեն, կամ ուրիշ դիւրաւ վաճառելի կառավարական թուղթեր պէտք է ունենայ։

Բայց իրօք Ֆրանսայի Պանքային մետաղադրամ պահեստն ընդհանրապէս 75 առ 100ն է իւր պանքատոմսից։ Ֆրանսայի Պանքան ի Ֆրանսա ամենէն աւելի փոխանակագիր զեղչող կամ կտրող հաստատութիւնն է, և վաճառական ու գործատէր հասարակութեան գրեթէ բոլոր թուղթերուն գանձապահի պաշտօն կը վարէ։ Գործակալութիւններ ունի Ֆրանսայի քիչ շատ կարեւոր ամեն կեդրոններու մէջ, և դրամագլխի գործառնութեան կը հսկեն մանրախուզեր՝ տեղական հրապարակին ամենէն փորձառու և ամենէն պահպանողական վաճառականաց մէջէն ընտրեալ։ Այսպէս, Ֆրանսայի Պանքան աչալուրջ կը հսկէ փոխանակագրոյ ամեն գործառնութեանց վրայ, և եթէ գործ մը կասկածելի երեւի, այն փոխանակագիրներն ի ձեռին ունեցող անձն՝ որչափ եւս մեծ վարկի տէր լինի ինքն՝ անուղղակի ազդարարութիւն մը կ'ընդունի՝ այս փոխանակագրոյ մէկ փոքր մասին մերժմամբ Ֆրանսայի Պանքային կամ անոր մասնաճիւղին կողմէ։ Վտանգը մատնանիշ ընելու այս փափուկ դրութեան շնորհիւ, շատ մը վաճառականք իրենց դըրամը կորուսանելու փորձանքէն կ'ազատին։

Ֆրանսայի Պանքան, իւր բազմաթիւ գործակալութեանց միջոցաւ ամէն դիւրութիւն ընծայելով հանդերձ իւր պանքատոմսերու փոխանակութեանց համար, վերջին ծայր նախանձախնդիր է որ անոնց հարազատութիւնը կասկածի ներքեւ չձգուի, ուստի և կեղծ պանքատոմսը եթէ բարեմիտ մէկու մը կողմէ ներկայացուի, կանոն է որ կը վճարուի, և վնասը Պանքան կը քաշէ, հետամուտ լինելով հանդերձ դրամանենգը գտնել։

* *

Ֆրանսայի Պանքան այժմ 431 միլոն ֆր.ի աւանդ ունի։ Աւանդատերց տոկոս չի վճարեր։ Իւր օրինական գիրք գանձապահի մի գիրքն է։ Թէեւ Ֆրանսայի Պանքային կառավարիչը կ'անուանի կառավարութենէն, Պանքային մատակարարութիւնն իրօք խնամակալաց ժողովը կը գտնուի, փարչական մարմին մը ընտրեալ է մեծագոյն բաժնետանց կողմէ և այն հաշուեքննչաց կողմէ որք դրամագլխի պաշտօնարանին վրայ հսկելու կը կոչուին։ Ամեն պաշտօնեայք խնամակալաց խորհրդոյն կողմէ կ'ընտրուին։ Ֆրանսացի ելմտագէտք, ֆրանսական պանքատոմսերու շրջաբերութեան դիւրութեան հանդէպ, ուշադրաւ կը համարին Անգլիոյ Պանքային տոմսերուն վիճակն, որք Անգլիայէն դուրս հազիւ թէ կը բանին, և Մեծին Բրիտանիոյ սահմանաց մէջ իսկ, Իռլանտա և Սկովտիա, դժուարութեամբ կը հանդիպին։ Կը պատմուի թէ վերջերս Ֆրանսացի մը որ անգլիերէն չի գիտեր՝ Անգլիա կ'երթայ, և իւր մէկ անգլիացի բարեկամ անգլիական պանքատոմսեր կուտայ իրեն՝ ընթացիկ պիտոյից համար։ Ֆրանսացին անգլ. վաճառատուն մը կը մտնէ, բայց իւր գնած ապրանք իրեն չեն յանձնուիր, որովհետեւ չուզեր իւր յանձնած անգլ. պանքատոմսերուն ետեւ ստորագրել։ Նոյն մերժման կը հանդիպի պանդոկի մը մէջ ուր իւր ճաշն հրամայած էր, և ի վերջոյ Ֆրանսա կը վերադառնայ հաստատ համոզմամբ թէ անգլ. պանքատոմսք Անգլիոյ մէջ իսկ փարա չեն ըներ։

* *

Ֆրանսայի Պանքան միակ ֆրանսական Պանքան է անգլիական դրութեամբ։ Բաժնի վրայ ուրիշ ընկերութիւնք կամ մասնաւոր սեղանաւորք դրամագլուխը կը միացնեն սեղանաւորական ընթացիկ գործողութեան հետ։ Իրենց աւանդ տրուած դրամոց ամենամեծ մասին տոկոս կը վճարեն, և հետեւապէս հարկադրեալ են իրենց ձեռքին տակ գտնուած դրամը շահեցնել աւելի արդիւնաւոր գործերով, որպէս զի պահանջելի տոկոսները վճարելէն ետեւ իրենց ալ շահ մնայ։ Այս կարգի գլխաւոր հաստատութիւնք հետեւեալք են.

Կալուածական Վարկ (Crédit Foncier) իւր քով աւանդ թողեալ դրամ ունի 788 միլիոն ֆրանքի։

Գրէտի Լիոնէ, 760 միլիոն ֆր.ի։

Սօսիէթէ Ժէնէրալ, 355 միլիոն ֆրանքի։

Դրամագլխի Ազգային Հաշուարան (Comptoir National d'Escompte) 213 միլիոն ֆրանքի։

Արուեստական և Առեւտրական Վարկի դրամատուն (Crédit Industriel et Commercial) 123 միլիոն ֆրանքի։

Ընկերութիւն Աւանդից և Հաշուըն թացից (Société des Dépôts et Comptes Courants) 85 միլիոն ֆր.ի աւանդ թողեալ դրամ ունի իւր քով։

* *

Զկարծուի թէ ֆրանսական պանքատոմսերու շատութեան պատճառաւ ոսկի և արծաթ դրամ վերցած լինին ֆրանսական հրապարակէն, թէեւ 50 ֆրանքնոց պանքատոմսք կան բաւական, բայց հազիւ թէ կ'երեւին հրապարակին վրայ։ Ամենօրեայ գործածութեան մէջ գտնուող փոքրագոյն պանքատոմսն 100 ֆրանքնոցն է։ Մինչ Անգլիացիք իրենց ամենափոքր գնումներն անգամ չեքով կը վճարեն, այս դրութիւն խիստ քիչ ծաւալած է Ֆրանսայի մէջ։ Ուստի և ամէն Ֆրանսացի իւր տան մէջ և իւր վրայ հնչուն դրամ կը պահէ։ 20 ֆրանքնոց ոսկին մեծաքանակ կը բանի, և արծաթ դրամն, իւր խոշորութեան և ծանրութեան պատճառաւ, մանրուքի տեղ կը ծառայէ։

* *

1890 տարւոյն մէջ, ռուսական արժեթուղթք շատ յարգի էին յաչս Ֆրանսացի հասարակութեան։ Հոս խընդիրը լոկ դրական կամ սեղանաւորական չէ, միանգամայն քաղաքական և հայրենասիրական է։ Ֆրանսական հայրենասիրութիւնը շատ անգամ կը միջամտէ սեղանաւորական հաշիւներու։ Գերմանիոյ դէմ Ռուսիոյ հետ նիզակակցութեան մը յուսով, ֆրանսական ազգը բնազդմամբ կը համակրի ամենայնի որ ռուսական է, և մանաւանդ ռուսական արժեթղթոց համար ցոյց տուած համակրանքը մեծապէս շահաւէտ եղաւ Ռուսիոյ։

Փորթուկալի փոխառութիւնն որ ֆրանսական հասարակութեան ստորագրութեան ներկայացաւ, և Եգիպտոսի Տայրէի Փոխառութեանց տոկոսի զեղչման համար կատարուած նոր փոխառութիւնն եւս ի Ֆրանսա յաջողութիւն չգտան։

Ընդհակառակն, Օսմանեան փոխառութեանց տոկոսի զեղչման համար կատարուած նոր փոխառութիւնը լիովին ստորագրուեցաւ, և Պ. տը Ֆուվիլ կը վկայէ թէ «Իրօք, Թուրքիոյ վարկն այժմ գերակշիռ կը թուի Ֆրանսայի մէջ, և կ'արտայայտուի Օսմ. Տէրութեան վերաբերող ամեն արժեթղթոց բարձրացմամբ»։

* *

Պղինձի բաժնեթուղթք եւս բարձրացան այն անկեալ վիճակէն ուր գահավիժեր էին պղինձի շահագիտութեան կործանմամբ։ Այժմ մեծագոյն հաւատք կ'արտայայտուի Ֆրանսայի մէջ պղինձի վերջնական արժէքին նըկատմամբ, և ամեն ոք կը խոստովանի որ դժբախտ Պ. Սըքրէթանի շահագիտութիւն պղինձի վրայ՝ եթէ ի ծայրայեղութիւն չմղուէր քանակութեան և գնոց մասին՝ բանաւոր հիմ մ'ունէր իրօք։

* *

Արժանթինի Հանրապետութեան թուղթերէն, որք Անգլիոյ Պէրինկեան տան կործանման պատճառ եղան, և ոչ նուազ վնաս պատճառեցին անգլ. հրապարակին, Ֆրանսա միայն 10 միլիոն ֆրանքի արժողութեամբ ունի, կ'ըսուի։ Ուստի և Ֆրանսացիք Արժանթինի կողմը շատ վտանգեալ դրամ չունին։ Սեղանաւորական քանի մը մեծ տուներ, Անգլիոյ հետ իրենց յարաբերութեանց բերմամբ, անհատապէս շահակից են Արժանթինի գործոց, և յառաջ եկած վնասն անհատապէս կրցած են կրել։

Բայց եթէ ոչ ֆրանսացի սեղանաւորք, ֆրանսացի վաճառականք շատ վնասուեցան Արժանթինի կողմէ։ Արժանթինի Հանրապետութեան հետ գործ ընող Ֆրանսական արտածիչ վաճառատուներէն շատեր կարեւոր գումարներ կորուսեր են ոսկեգրամի տարբերութեան բարձրացմամբ, և այս վնասք աւելի կամ նուազ հակազդեցութիւն մ'ունեցան այն սեղանաւորական տանց վրայ որք վարկի գործողութիւններ կը կատարէին այս վաճառատանց հետ։ Այս պատճառներու կը վերագրուի ֆրանսական դրամագլխի հնարագոյն տանց միոյն Պարոնաց Ծոէլ և Ընկերութեան սնանկութիւնը։ (Մնացեալը Երկուշաբթի.)

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Բովանդակ իտալեան մամուլը կը խօսի Ֆանֆուլլա լրագրին մէջ հրատարակեալ յօդուածի մը վրայ, ի մասին այն բանակցութեանց որք կը կատարուին՝ ապագայ աւստրօ-գերմանական մաքսային միութեան մէջ մտնելու համար զԻտալիա։

Իտալեան լրագիրք այս առթիւ միաձայնաւ կը հարուածեն Ֆրանսայի մաքսապաշտ քաղաքականութիւնը։

Թուրինի Կաձէթթան կ'ըսէ մինչեւ անգամ թէ Ֆրանսա՝ պատերազմի դաշտերուն վրայ պարտուելէն ետեւ՝ առեւտրական ասպարէզին վրայ եւս պարտութեան պէտք է մատնուի որպէս զի խելքը գլուխը գայ, և անշուշտ պիտի յաղթուի եթէ Գերմանիա, Աւստրիա և Իտալիա դաշնակցին իրեն դէմ. զի Ռուսիա, Ֆրանսայի պատահական նիզակակիցն, առեւտրական և մաքսային ասպարէզին վրայ բնաւ օգուտ չի կրնար ունենալ Ֆրանսայի։

Նախարարական լրագրաց հրատարակութիւններէն կ'երեւի թէ Ֆանֆուլլայի տեղեկութիւնն ճիշդ է։

* *

Պուքրէշի մէջ ընկերութիւն մը կազմուեցաւ «Ռումանական դաստիարակութեան ընկերութիւն» որոյ անդամոց մէջ են Պուքրէշի Համալսարանին ուսանողներէ շատեր։ Կանոնագիրը կ'ըսէ թէ ընկերութեան նպատակն է Ռումանաց իմացական միութիւնն, և կ'առաջադրէ ռումանական ազգու-

—). 130 (—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

—Աղքատ, աղքատ ոչ ձեր կարծածին չափ։ Երբ մարդ Վէռվէնի դղեակին պէս դղեակ մը ունի, ընդարձակ կալուածով մը որ, պարտէզէն զատ, կը պարունակէ պատուական հասոյթ մը բերող երեք աղւոր ագարակներ, այնուհետեւ մեծ եւ սքանչելի անտառներ որք գաւառին մէկ մասն ամբողջ կը ծածկեն, բան մը չունի չեն ըսեր անոր։ Աղջկանս ամուսինը չէ՞ք կրնար ըլլալ։ Ինչո՞ւ։ Բացատրութիւն տուէք, պարոն մարգիզ, եւ ես յետոյ կը պատասխանեմ։ Ըրէք այդ դառն խոստովանութիւնը։

—Երկու տարիէ ի վեր անկարգ կեանք մը կ'անցունեմ։

—Տղուս հիմայ անցուցած կեանքին պէս։

—Խաղամոլ եղայ։

—Ժիւլն ալ կը խաղայ։

—Ահագին գումարներ կորսնցուցի խաղի մէջ։

—Ժիւլն ալ այդպէս կ'ընէ։

—Խելացի մարդու մը պէս չվարուեցայ, այլ ճշմարիտ անմիտի մը պէս, յիմարութիւն յիմարութեան վրայ դիզելով, բոլոր քմահաճոյքներս գոհացնելով, հարստութիւնս վատնելով։

—Այս առաւօտ իսկ, յանդիմանելով Ժիւլն, ես ալ կ'ըսէի իրեն. «Անմիտի մը պէս կը վարուիս, յիմարութիւն յիմարութեան վրայ կը դիզես. քմահաճոյքներդ գոհացնելու համար հարստութիւնդ կը վատնես»։

—Վերջապէս, պարոն Լաթուռ, մըսխողին մէկն եմ ես. եկամուտներս ինձ չըբաւելով, խոշոր գումարներ փոխ առած եմ այլ եւ այլ անձերէ, եւ հետզհետէ Վէռվէնի դղեակս, ագարակներս եւ անտառներս գրաւի դրի։

—Է՛հ, պարոն մարգիզ, գիտենք այդ բաները։

—Ի՞նչպէս գիտէք։

—Թէ գրեթէ սնանկացած էք, այո, պարոն մարգիզ։ Տէր Աստուած, դուք հասկնալու էք որ ինձ պէս մարդ մը չըխաբուիր. տեղեկութիւններ առի, ասոր անոր հարցուցի, եւ իմացայ...

—Այն ատեն, պարոն Լաթուռ, կըրնաք հասկնալ...

—Այո, այո, կը հասկնամ թէ ի՛նչպիսի զգացմանց հնազանդեցաք այդ դառն խոստովանութիւնն ինձ ընելով... Շատ լաւ բան է այդ, պարոն մարգիզ, շատ գեղեցիկ բան։ Հիմա ահա իմ պատասխանս. պարոն մարգիզ, այժմ առաւել քան երբեք հպարտ եմ զձեզ ինձ փեսայ ունենալուս։

Ասորէն այնչափ քիչ կը սպասէր այսպէս պատասխանի մը որ ապշած մնաց, աչքերը տարապայման կերպով բացած և նախորդ որմնադրին վրայ սեւեռած։

Այս վերջինն յարեց.

—Կրնայ ըլլալ որ ոմանք չարակամութեամբ ձեր ետեւէն իյնան ձեր ինչքերուն տէր ըլլալու համար. բայց ապահով եղէք, հայր Լաթուռն այնպէս չմտածեր. առանց իր թոյլտուութեան ոչինչ կրնան ընել. ինք իր ձեռքն ունի ինչ որ կրնայ կասեցնել պարտքերը, դատաւորներն եւ բոլոր դատավարութեամբ զբաղող անձերն։ Այդ կողմէն, մտմտալու բան չըկայ։

«Կ'ուզէ՞ք որ ըսեմ ձեզ։ Է՛հ, մարգիզ, անակնկալ մը կը պատրաստէի ձեզ։ Այո, կ'ուզէի, դաշնագրին ստորագրութեան օրը, ձեր ձեռքը դնել ձեր փոխառութեանց վճարման ընկալագիրներն։ Այս էր իմ միտքս, հայրական պզտիկ նուէր մը։

Մարգիզը, շփոթած, շուարած, աչքերը խոշոր խոշոր կը բանար։ Խեղճը շատ լաւ կը հասկնար թէ մարդուկը զինքը ձեռքէն պիտի չփախցնէր եւ կը զգար շղթային ծանրութիւնը։ Իր կացութիւնն որ ուրիշի մը համար կատարելապէս ծիծաղաշարժ բան մը ունէր, իրեն համար ահռելի էր։

—Ո՛հ, ես ետ չեմ կենար իմ դիտաւորութենէս, շարունակեց Պ. Լաթուռ. և եթէ չըլլայ դաշնագրին ստորագրուած օրը, քիչ մը վերջը կ'ըլլայ ատիկա։ Հըրեայ Սալոմոնը գացի տեսայ։ Ի՛նչ զարմանալի մարդ։ Ինձ ըսին թէ իր ձեր վրայ ունեցած պահանջքներն ուրիշի մը յանձներ է. բայց այդ անձին անունը չկրցաւ կամ չուզեց ինձ ըսել։ Այս բանը զիս նեղեց իմ դիտաւորութեանս համար, բայց չվհատեցուց զիս։ Երբ ձեր պարտապահանջն ո եւ է միջոցով մը ինքզինքը ճանչցընէ մեզ, մենք իր պատասխանը պիտի տանք։

«Ուրեմն, մարգիզ, բոլորովին հանգիստ եղէք և բնաւ հոգ մի՛ ընէք։ Ձեր ստացուածքներէն և ոչ մէկուն ձեռք պիտի դպցնեն։ Վէռվէնի դղեակը ծախուի՞։ Երբե՛ք. երբե՛ք։ Կը տեսնէք, ես պարզամիտ մարդ մըն եմ. եթէ թերութիւններ ունիմ—և ո՞վ չունի թերութիւն—քանի մը յատկութիւններ ալ ունիմ։

«Ձեմ յանդիմաներ զձեզ պարտքեր ըրած ըլլալնուդ համար. ըսել չեմ ուզեր թէ իրաւունք կուտամ ձեզ, բայց վերջապէս, կը կրկնեմ, չեմ կրնար այս պատճառաւ յանդիմանել զձեզ։ Այնչափ բաներ կան մեր կեանքին մէջ որոնց պէտք է ներել։ Ես երբեք պարտք չեմ ըրած։ Ամբողջ կեանքիս մէջ աշխատութենէ ուրիշ բան չեմ գիտցած։ Միշտ գործիս գլուխն ըլլալով, զուարճանալու ատեն չեմ ունեցած. ապա թէ ոչ ես ալ անշուշտ ձեզ, Ժիւլին եւ ուրիշ շատերու պէս պիտի ընէի։

«Տասն և չորս տարեկան հասակէս ըսկըսայ գաճ շաղուել. տասն և վեց տարեկան եղած ատենս ծեփիչը բաւական լաւ կը շարժէի։ Լաւ գործաւոր մը ըլլալով, վերակացուի պաշտօն ստացայ, յետոյ աշխատութեանց տնօրէն, յետոյ գործի ընկեր, և վերջապէս ես միայն տէր եղայ իմ գործիս, և միշտ աշխատելով, աշխատանքէ ուրիշ բան չմտածելով. բարձրացայ, բարձրացայ, բարձրացայ... սանդուխէ սանդուխ, որպէս թէ սանդուղէ մը կամ վեց յարկով տունէ մը վեր ելնէի։

«Ութ միլիոն վաստկեցայ։ Է՛հ, պէտք չէ՞ որ բանի մը գործածեմ զանոնք։ Աղջիկս միլիոն ու կէս ունի դրամօժիտի համար. բայց այս գումարն իրենն է մօրը մահուանէն ի վեր։ Եթէ ես ալ ուզեմ, աղջիկս ամուսնացուցած ատենս, միլիոն մը կամ երկու միլիոն ալ տալ անոր, ո՞վ իրաւունք ունի ինձ բան մը ըսելու։ Է՛հ, տէր Աստուա՛ծ, իմ հարստութիւնս իմս է, ուզածս կրնամ ընել անով։ Տեսէք, պարոն մարգիզ, այս խոշոր թաթերով է որ վաստկեցայ զայն։

Այսպէս խօսած ատեն Պ. Լաթուռ արդարեւ զոռոզ ձեւ մը ունէր։ Դէմքն ոգեւորած էր, նայուածքը բոցբոջած, դէմքը բոլորովին զուարթ էր։

Մարգիզն ուրիշ ո եւ է պարագայի մէջ չպիտի կրնար դիմանալ այսքան համարձակախօսութեան, պիտի բռնէր ու համբուրէր այն երկու լայն ձեռքերը զորս իրեն երկնցուցած էր նա։

—Կը տեսնէք, շարունակեց Պ. Լաթուռ, ես երբեք իմ ստակս չեմ վատնած. եթէ կինս և աղջիկս չըլլային, կարծեմ թէ գաճ և շաղախի փոշիով աղտոտած վերարկուս դեռ կը հագնէի, և ալ Աստուած գիտէ թէ այսպէս պալատ մը չէի ունենալ մտքէս կ'անցունէի։ Մեծամեծաւութեան սէր մը վրաս եկաւ յանկարծ համաճարակ ախտի մը պէս—և արդարեւ մեր ժամանակին հիւանդութիւններէն մէկը չէ՞—մեծութեան գաղափարներ ունեցայ։ Բայց յիմարութիւն է այդ, պիտի ըսեն շատ մը մարդիկ։ Այո, մոլութիւն մըն է ատիկա։ Բայց ի՞նչ կրնանք ընել, մարդ կատարեալ չկրնար ըլլալ։

«Կրնան զիս ծաղրել, բնաւ հոգս չէ։ Իմ ետքէն հարստացողի սնապարծութեանս և հպարտութեանս մէջ լաւ բան մը կայ։ Ստակ վաստկելէ ետքն, ուրիշներուն ալ կը վաստկցնեմ։ Ասիկա աւելի աղէկ չէ՞ քան թէ արկղերու մէջ փակել զայն ինչպէս կ'ընեն ագահները։

«Բայց ձեզ ըսելիքէս քիչ մը հեռացայ. խօսքիս դառնամ։

«Անգամ մը որ աղջիկս ամուսնանայ, այլ եւս պէտք չունիմ ծախքեր ընելու։ Շատ անգամ զաւակներուս տունը պիտի գամ, որովհետեւ ոչ ձանձրանալի, ոչ նեղացուցիչ ըլլալով, կը յուսամ որ զիս չպիտի վռնտեն. այն ատեն տարին յիսուն հազար ֆրանքով փառաւորապէս պիտի ապրիմ։ Էհ, մարգիզ, իմ վերջնական որոշումս այն է որ երկու մասի բաժնեմ աւելորդ հարստութիւնս։ Մին պահեմ տղուս համար որ երբոր քիչ մը աւելի խելքը գլուխը ժողվէ. իսկ միւսն անմիջապէս աղջկանս պիտի տամ։ Հէ՞, լաւ գաղափար մը չէ՞։ Ձեր բարեկամ դերակոմսին հետ ունեցած մէկ խօսակցութենէս ետքը մտածեցի այս բանը։ Ի՞նչ կ'ըսէք, փեսաս, աղջիկս մարգիզուհի պիտի ըլլայ։ Կ'ուզեմ որ Վէռվէնի մարգիզուհիս մը արժանի ատրճան մը կարենայ բռնել։ Տեսնենք, ի՞նչ կ'ըսէք ասոր։

(Շարունակելի)

թեան մէջ զարգացնել համերաշխութեան զգացումը։ Ուրեք ուրեք մատենադարաններու հաստատում, ժողովրդական լաւ գիրքերու ծաւալում, հրապարակային դասախօսութիւններ, ազգային տօներու կազմակերպութիւն և նմանօրինակ ձեռնարկութիւնք յարմար միջոցներ կը նկատուին ընկերութեան նպատակներն իրագործելու։

* * *

Մոնթենեկրոյի Վեհափառի թղթակիցն արտաքսեցաւ Սերպիայէն։

—Նախկին թագուհւոյն խնդիրը տակաւին միտքերը կը զբաղեցնէ։ Արմատական, այսինքն կառավարական լրագրեր անգամ այսօր Նախկին թագուհւոյ ի նպաստ կը խօսին, ո՛չ այնքան թագուհւոյն համակրելով իբրեւ մայր արդի թագաւորին, այլ հակառակելով Միլան թագաւորին։ Միլան թագաւորին եւ Նախկին թագուհւոյն թղթակցութիւնք որք հրատարակեցան՝ թագուհւոյն համար նպաստաւոր տպաւորութիւն թողուցին մտաց վրայ։

* * *

Տքթ. Քոխ Եգիպտոս կ'երթայ՝ գերման կառավարութեան հետ աւելի կամ նուազ ալրուած։ Ցեգիպտոս պիտի մնայ մինչեւ որ չինուի Քոխեան հաստատութիւնը, զոր երկար ժամանակէ հետէ խոստացած է գերման կառավարութիւնն և դեռ չէ շինած։ Տքթ. Քոխ կառավարութեան խնդրանօք իւր գիւտը գաղտնի պահեց որպէս զի ամենէն յառաջ Գերմանիա օգտի անկէց, և մինչ այսպիսի գիւտ մը գաղտնի պահելուն համար ուրիշ երկրաց բժիշկներուն կողմէ կը հարուածուէր իբրեւ սուտ բժիշկ, գերման կառավարութիւնն առաջին կը լինի այս հարուածներէն զգածուող, եւ դեռ չի կատարեր իւր խոստումն։ Այս պատճառաւ Քոխ վշտացած է և կ'երթայ իւր զայրոյթն սփոփել յԵգիպտոս։

* * *

Ֆրանսացի երկու բժիշկներ հիւծախտի նոր դարման մը գտան։

Ի վաղուց դիտուած է որ այծն են թակայ չէ հիւծախտի։ Այս գաղափարով, Նանթի բժշկական վարժարանի դասախօս Պ. Պէրթէն և նոյն քաղաքի սպանդանոցի առողջապահական տնօրէն Պ. Փիք կարգ մը փորձեր ըրին, ապացուցանելով թէ այծին արիւնն հիւծախտաւորաց երակներուն մէջ մուծանելով, կարելի է անոնց վիճակը բարւոքել։ Նախ նապաստակներու վրայ փորձեցին։ Այն նապաստակներ որոց երակներուն մէջ այծի արիւն կը մուծուի, կը տոկան հիւծախտի միկրոբին, նոյն միևնոյն ժամանակ այս միկրոբ մուծուի իրենց արեան մէջ։ Երբ այծի արիւնը միկրոբէն ետքը մուծուի, նապաստակին մարմինը դէմ կը դնէ հիւծախտին, թէեւ միկրոբք իրենց կործանիչ գործն սկսած լինին արդէն։ Իսկ այծի արեամբ նոր ուժ չստացող նապաստակք կը մեռնին երբ հիւծախտի միկրոբով կը պատկնուին։

Այս փորձերով քաջալերեալ, երկու հիւանդաց վրայ եւս փորձեր ըրին, գիտնալով որ յառաջադոյն ոչ խարի արեան մարդու երակաց մէջ մուծուելէն բնաւ անպատեհութիւն յառաջ չէր եկած։

Փորձարկեալ հիւանդաց մին 47 տարեկան պատանի մ'է և միւսը 47 տարեկան կին մը, երկուքն ալ հիւծախտաւոր։ Այծի արիւնն ընդունելով, երկուքն ալ նշմարելի բարւոքում զգացին, պատանին մանաւանդ, որոյ տենդը 40 աստիճանէն ինկաւ յանկարծ 37ի, և չստացաւ այլ եւս։ Թուքը նուազեցաւ, թարախային գոյնը կորոյս, և ախորժակը վերադարձաւ։ Ուրիշ հիւանդաց վրայ եւս նոյն նպաստաւոր արդիւնք երեւցան։ Այծի արեան ներարկման չափն է 30 կրամ. ներարկման կէտն է զիստը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տնտեսական Խորհրդոյ ատենապետ Մեծ. Միհրան էֆէնտի Սեւեան, որ իւր պաշտօնէն հրաժարած էր, հրաժարականն ետ առած և վերստանձնած է իւր պաշտօնը։

Կրօնական ժողովը, որ Ծննդեան տօնին առթիւ իւր նիստերը դադրեցուցած էր, յառաջիկայ չորեքշաբթի օր ի նիստ պիտի գումարի Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ։ Նոյն օրը Կրօնական ժողովոյ նիստէն յետոյ Խառն ժողովն եւս ի նիստ պիտի գումարի։

Վաղը, կիրակէ, 13 յունուար, հանգուցեալ Նշաստաճեան բարեյիշատակ կարապետ էֆէնտիի Նիջան տարեդարձը լինելով՝ ըստ զօրութեան կտակի հանգիստ Ս. Պատարագ պիտի մատուցուի ի ձեռն քորեպիսկոպոսի Ս. Նեղեցւոյս Արժ. Մօմ... վարդապետի կեօզիւլեան։

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյ Փուտ Գար. գիւղի
Ատենադպիր Ատենապետ
Փ. Հ. ԱՃԱՌԵԱՆ ՍՏԵՓ. ՅԻՒՆԿԵԱՆ

Տ. Յովհաննէս Աւագ քհն. Մկրեան, Մկրտիչ էֆ. Մէլիքեան և պարագայք իւրեանց՝ խորին շնորհակալիք կը յայտնեն բարձրաստիճան Սրբազան Հայր, եկեղեցական և աշխարհական բարեկամաց, Մայր եկեղեցւոյ պատ. դպրաց դասու և Պէզճեան ու Լուսաւորչեան երկսեռ վարժարանաց յարգելի ուսուցչական մարմնոյն, որք ողբացեալ Տիկին Եփթիկ Մէլիքեանի յուղարկաւորութիւնն անձամբ պատուեցին և ցաւակցութիւն յայտնեցին սոյն դառն կորստեան առթիւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնն երէկ տեղի ունեցաւ Համիտիյէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին հանդիսաւոր կերպիւ այդ մզկիթը գնաց, ուր ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Եըլտըզի պալատան առջեւ գտնըւած քէօշկին մէջ կը գտնուէին ճարոնական մարտանաւերու սպայք, իսկ քէօշկին առջեւ կեցած էին ճարոնցի նաւաստիք։

Ճէպը Հիւմայունի պաշտօնատան մէջ կը գտնուէին հոլանտական ու չուէտական դեսպանք, իրենց առաջին թարգմաններով, իտալական դեսպանատան գործակատարն ու կինը, Պոլսոյ կազի ընկերութեան տնօրէնն ու կինը և երեւանէ աւելի օտարազգի հիւրեր։

Սենեկապետ Էմին պէյ, յանուն Վեհ. Սուլթանին, հարկ եղած մեծարանքներն ըրաւ այդ հիւրերուն։

* * *

Ցաւարտ Սէլամլըքի արարողութեան, Վեհ. Սուլթանին հրաւէրանօք հոլանտական դեսպանն ու առաջին թարգմանը Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու պատիւն ունեցան։ Թարգմանի պաշտօնը վարեց արարողապետ Մինիր փաշա։ Դեսպանն արժանացաւ Վեհ. Սուլթանի մասնաւոր մեծարանաց։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՀԱՅՏՆԵՐՈՅԹՔ

Նախընթաց գիշեր ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտոֆ հացկերոյթ մը տըւաւ, որուն ներկայ էին աւստրիական դեսպան պարոն տը Քալիչէ, պարսկական դեսպան Միրզա Մոհսին խան, Ելմտական նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա, Արտաքին գործոց նախարարութեան Մէքթուպճի Մինիր պէյ, սերպիական դեսպանը, ռումանական դեսպանն ու դեսպանուհին, չուէտական դեսպանը, գերմանական դեսպանատան խորհրդական Պ. Ուինքլէր, Գարատաղի գործակատար Պ. Պաքիչ, Պ. և տիկին Լա Ֆիւանդ և այլ հրաւիրեալք, ինչպէս նաեւ ռուսական դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Իվանօֆ և իւր պաշտօնակիցք ոմանք։

* * *

Պէրլինէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ օսմ. դեսպան Թէվֆիք փաշա չորեքշաբթի գիշեր հացկերոյթ մը տուեր է ի պատիւ Ֆաիզ պէյի որ յատուկ պաշտօնով Գերմանիոյ մայրաքաղաքը կը գտնուի այս պահուս։ Սեղանին ներկայ գտնուեր են օսմ. դեսպանատան պաշտօնեայք և Պառոն Հոլշէն։

ԿՐԷՏԱԿԱՆ ՇՔԱԴՐԱՄ

Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Կրէտական արծաթ շքադրամը շնորհել Պետական Խորհրդոյ անդամ Վսեմ. Ապրօ Սահակ էֆէնտիին և Քոնսթանթէն Քարաթէօտորի էֆէնտիին, ի վարձատրութիւն իրենց բարւոք ծառայութեանց։

ԲԷԺԻԻ ԴԷՏԵՐԸ

Վերջերս ծանուցեցաւ թէ կայս. հրամանաւ՝ հրահանգ ուղղուած է ամեն կողմ որ կանոնաւոր զօրքերն ի հարկին օգնութեան ձեռք կարկառեն Բէժիի դէտերուն և սահիկան-զինուորաց՝ ծխախոտի մաքսախոյսերն հալածելու և ձերբակալելու համար։ Այս լուր սխալ էր. կայսերական Իրատէն Նիկոմիդիոյ կառավարչութեան համար միայն եղած է և այդ շրջանակէն դուրս գտնուող տեղերու մաքսախոյսութեանց չ'պատկանիր։

ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ ՄԱՐՏԱՆԱՒՔ

Ինչպէս յայտնի է, Նախորդ և առջի ուրբաթները Կիւմիւշ Սու զօրանոցին մէջ հացկերոյթներ տրուած էին ի պատիւ ճարոնցի սպայից ու նաւաստեաց մէկ մասին։ Արդ, երէկ եւս ճարոնցի հիւրերու երրորդ մասին հացկերոյթ մը տրուեցաւ նոյն զօրանոցին մէջ։ Այն սրահներն, ուր սեղանները պատրաստուած էին, զարդարուած էին կայս. թուղրայով և օսմանեան դրօշակներով։ Հացկերոյթի պահուն կայս. պալատան նուագածուաց խմբէ Սագի խումբը նուագեց։

Կայս. պալատան տնօրէն Ահմէտ պէյ և ուրիշ պաշտօնեայք հարկ եղած մեծարանքներն ըրին ճարոնցի հիւրերուն։ Ճարոնցի սպայք եւս ջերմ շնորհակալութիւն յայտնեցին Վեհ. Սուլթանին կողմէ իրենց նկատմամբ եղած մեծարանաց համար և բարեմաղթութիւններ ըրին վասն կենաց և բարօրութեան Ն. Վեհափառութեան։

Ճարոնցի նաւաստիք ժամ 10ին իրենց տեղերը դարձան, իսկ սպայք արեւելեան նուագածութիւնէն խիստ գոհ մնալով, մինչ ժամ 12 զօրանոցը մնալէ յետոյ իրենց տեղերը վերադարձան։

ԵՂԻՆՈՆԴԱՏ ԱՏԵԱՆ

Այս աւուր Թ. Հաքիքաթի մէջ հետեւեալը կը կարդանք.

Պոլսոյ վերաքննիչ ատենին պատժական ճիւղին մէջ կազմեալ ամբաստանիչ ատեանն՝ փաստաբան Խաչիկ էֆէնտիի սպանման գործին համար կասկածեալ կարնեցի Արմենակ Մկրտիչեանն իբրեւ մարդասպան և Տրապիզոնցի Մարիմեան Պետրոսն ու Երզնկացի Յակոբն իբրեւ մեղսակից ամբաստանելով ոճրագործ ճանչցած է։ Այս անձինք ի մօտոյ պիտի դատուին Եղեռնադատ ատենին առջեւ։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը նկատողութեան առած է և կը քննէ Տէրքոսի ջրի ընկերութեան տնօրէն Թէանօ պէյի ներկայացուցած ծրագիրն, օսմանեան ապահովագրութեան մեծ ընկերութիւն մը կազմելու համար։ Բրնութիւնք և այլ պաշտօնական գործողութիւնք ի մօտոյ պիտի աւարտին։

ՍԱԱՏՈՒԼԼԱՀ ՓԱՇԱՅԻ ՄԱՀԸ

Վիէննայի Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ լրագիրն իւր յունուար 8|20ի թուոյն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Սաատուլլահ փաշայի մահուան առթիւ.

Քաղաքիս օսմ. դեսպանատունն այսօր հեռագրաւ հրաման ստացաւ Կ. Պոլսէն՝ Սաատուլլահ փաշայի մարմինը օսմ. մայրաքաղաքը փոխադրել։ Տաւսանցին Կ. Պոլսէն նորանոր հրամաններ կ'սպասուին յուղարկաւորութեան հանգիստ գիտարութեանց ինչպէս նաեւ օրուան ու ժամուն նկատմամբ։ Սաատուլլահ փաշայի մարմինն այժմ դրըւած է հանգուցեալ դիւանագէտին աշխատութեան խուցին մէջ, բարձրաւանդակի մը վրայ, գլուխը դէպ ի արեւելք դարձած։ Կուրծքին վրայ կը գտնուի բաց Ղուրան մը։ Երկու իմամներ որոց մին կը պատկանի Մարիահիլֆի զօրանոցին (ուր կը գտնուին պոսնիայի իսլամ զինուորներ) և միւսը Մաւր-Թէռէզի ասպետաց Ակադեմիային, կարդաւ աղօթքներ կ'արտասանեն դագաղին մօտ։ Վաղը բժիշկ մը մարմինը պիտի զմռսէ, յետ որոյ պիտի հագուեցունեն և կաղնեայ դագաղի մը մէջ պիտի դնեն, առժամապէս դեսպանատան մէկ սրահին մէջ զրուելու համար։ Կաղնեայ դագաղն, առողջապահական կանոնաց համաձայն, մետաղեայ դագաղի մը մէջ պիտի դրուի, Սեմմերինգի կայարանը պիտի տարուի և անտի ի Կ. Պոլիս, ընկերակցութեամբ Սաատուլլահ փաշայի երկու որդւոց և դեսպանատան պաշտօնէի մը։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՐԺԷԹՈՒՂԹՔ

Այս աւուր Թուրք լրագրաց մէջ հրատարակուած է հետեւեալ պաշտօնական յայտարարութիւնը.

Անկից առաջ ծանուցուած էր թէ կայս. Իրատէ մը հրամայած է՝ 1306 տարւոյ մարտ ամսէն սկսեալ օսմանեան արժէթուղթերու հետ միացնել Էսհամը Ճէտիտէի, Մուպէտտէլէի, Ատիյէի, Իսթիգրազը Տախիլի և Մուգաթաալի արժէթուղթերը և թէ այդ արժէթղթոց մայրաքաղաքս գտնուող տեարք պարտաւոր էին իրենց ունեցած Պէրաթներն ու Սէրկիները յանձնել Ելմտական նախարարութեան մէջ կազմեալ յանձնաժողովին, հանդերձ իմամներու ու Մուխթարներու կողմէ կնքեալ իլմուխապէրներով, որք վաւերացած ըլլան թաղապետական շրջանակաց կողմէ։

Արդ, նկատելով որ այդ Պէրաթներէ ու Սէրկիներէ տակաւին մաս մը ներկայացած չէ յանձնաժողովին և նկատելով որ այդ գործողութիւն մինչեւ յառաջիկայ փետրվարի վերջը պիտի աւարտի, կը ծանուցուի այդ արժէթուղթերու տեարց որ իրենց Պէրաթներն ու Սէրկիները մինչեւ այն ատեն յանձնեն յանձնաժողովին։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Արեւելեան երկաթուղեաց ընկ. տնօրէնութիւնն հետեւեալը կը հաղորդէ մեզ այս առաւօտ.

«Նախընթաց օրէն ի վեր վերին գծերուն վրայ տեղող փոթորիկը երեկ ընդհատեց կառախմբից երթեւեկութիւնը։ Պայմանադրական կառախումբը (train conventionel) որ հինգշաբթի իրիկուն մեկնած էր աստի, երեկ ձիւներէն բռնուէր է Հասքէօյի և Եէնի-Մահալլէի միջեւ, գերմարդկային ճիգերով միայն երկաթուղւոյ պաշտօնէայք յաջողեր են երեկոյին ազատել զայն ու Եէնի-Մահալլէի կայարանը մտցունել ուր անցուցած է գիշերը, որովհետեւ Եէնի-Մահալլէն անդին իրաց վիճակը չէր ներեր որ շրջաբերութիւնը շարունակուի։

«Պայմանադրական կառախումբը որ այս առաւօտ աստ պիտի հասնէր, հարկադրուեր է Պէլօվա մնալ, որովհետեւ այդ կայարանին և Սարամպէյի միջեւ գտնուած գիծը բոլորովին գոցուած է ձիւնով։ Փոթորիկը կը շարունակէ միշտ և գիծը բանալու համար երկաթուղւոյ պաշտօնէից բոլոր ջանքերն ապարդիւն կը մնան։

«Արեւ. ճեպընթաց կառախումբը որ կէս գիշերուն Պէլօվայէն պիտի անցնէր, մինչեւ այս առաւօտ տակաւին հոն հասած չէր, և հաւանաբար ձիւներէն բռնուած է տեղ մը, Պալքաններուն մէջ կամ անոնցմէ անդին։»

ԱՐՀԱՒԻՐՔ ՁՄՐԱՆ

Երկու շաբաթէ հետէ Եւրոպիոյ մէջ աւերումներ գործող բուռն մրրիկն այս գիշեր մեզ եւս այցելեց։ Ժամ 6ին յանկարծ սաստիկ հիւսիսային հով մը սկսաւ անձրեւախառն, և ժամերով տեւեց գիշերային կատաղութեամբ, ոչ նուազ ապակիներ կոտրելով, կղմինտրներ փողոցը նետելով, խարխուլ պատեր փլցնելով, խորտակելով բազմաթիւ խոշոր ծառեր, եւ՝ ինչպէս կ'ենթադրուի՝ անհուն նաւաբեկումներ պատճառելով ի Սեւ ծով եւ Վոսփորի բերանն։ Առաւօտեան դէմ անձրեւին յաջորդեց ձեան սաստկագոյն մրրիկ մը, որ քանի մը վայրկեանի մէջ բաւական հաստ խաւով մը պատեց երդիքները։ Մայրաքաղաքիս մէջ հաղորդակցութիւնք, որք այս անակնկալ հարուածին չէին սպասեր անշուշտ, խափանուեցան բանդարուելով։ Ամենէն առաջ անկարգութեան մատնեցան Ոսկեղջիւրի շոգենաւք, որք փոխանակ սովորականէն աւելի բանելու, որովհետեւ ցամաքային երթեւեկութիւնք դադրած են, ընդհակառակն սովորական երթեւեկութիւններն եւս մեծապէս զեղչեր էին այս առաւօտ։ Բերայի թրամվէյը դադրեցաւ, և Պէշիքթաշի թրամվէյն սկսաւ յաջողապէս մրցիլ աւանդական կրիային դէմ։ Երկաթուղին, աւելորդ է ըսել, չի բանիր, ինքզինք եւ իւր ճամբորդները ձեան կոյտերուն ներքեւ չթաղելու փափուկ հոգածութեամբ։ Իսկ փողոցներուն վիճակն աւելի քաջալեր մը պիտի լինի Նորընտիր քաղաքապետ Վսեմ. Րըտվան պէյին՝ ի գործ դնելու իւր մտադրած բարեկարգութիւններն, որոց այնքան կը կարօտի ի բնէ գեղեցիկ այս մեծ մայրաքաղաք,— բարեկարգութիւնք զորս Ն. Վսեմութեան աչալուրջ տնօրինութեան ներքեւ իրագործուած տեսնելու ջերմագին յոյս կը տածեն Կ. Պոլսեցիք, փորձերն արդէն տեսած լինելով։

Մայրաքաղաքիս ֆրանսական դեսպանատան Պ. Սիլլիէռ ծանրապէս հիւանդ է։

—Տոքթ. Զամպաքօ փաշա բորոտներու վրայ հմտալից ուսումնասիրութիւն մը հրատարակած է ի Բարիզ, Ֆրանսերէն լեզուաւ։

—Երուսաղէմայ գաւառին հաշուակալ անուանած է Ապտիւրրահման էֆէնտի, հաշուակալ Զօր գաւառին։ Նեգտիոյ գաւառին հաշուակալ անուանած է Ապտիւլպագը էֆէնտի, Նախկին հաշուակալ Մազկերտի։ Գարասի գաւառին հաշուակալ անուանած է Խալիտ պէյ, հաշուակալ Միտիլլիի։

—Էնկիւրիի նահանգին ներկայ տարուան անտառաց հասոյթը յաւելում մը ունեցած է բաղդատմամբ նախորդ տարւոյ հասոյթին։

—Սէլանիկէն կը գրեն թէ Իսթէրեօ անուն չարագործն, որ անցեալ տարի տեղւոյն թղթատարի դէպքին առթիւ բանտարկուած և յետոյ փախած էր, ձերբակալուեր է։

—Մէկ քանի օր առաջ Ադրիանուպոլսոյ ու շրջակայից մէջ տեղացած ձիւնը հալելով գետակները վարարին յորդած և բաւական վնասներ պատճառած են։ Նախընթաց իրիկուն նորէն առատ ձիւն տեղացած է Ադրիանուպոլսոյ ու շրջակայից մէջ։

—Հալիլ Բէհլիվան անուն աւազակն, որ իւր մարդոց հետ անցեալները կողոպտած էր Պապա Էսկիի երկաթուղւոյ կայարանը, ոստիկան-զինուորաց կողմէ սպաններ է։

—Վաճառական Մէհմէտ Ասըմ էֆէնտի և ընկերք ժռնաշնորհ խնդրած են Եանեայի մէջ թրամվէյի գիծ մը շինելու համար։ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնն այժմ քննութեան առած է այդ ծրագիրը։

—Եօզղատի գաւառին թղթակցութեանց տնօրէն Ակեան էֆէնտի մի և նոյն պաշտօնով Կեսարիա փոխադրուած և իրեն յաջորդած է այս վերջնոյն թղթակցութեանց տնօրէն Համիտ էֆէնտի։

—Աւստրիական շոգենաւ մը երէկ մայրաքաղաքս բերաւ 87 անտուկ մաշկերեան հրացան, հանդերձ յարակից գործիներով։

—Քաղաքապետութիւնն հրահանգ ուղղելով թաղապետութեան բոլոր շրջանակաց ծանուցած է որ վարձու կառքերու և սայլերու ձիերն առողջ ըլլան, կառապանք հմուտ ըլլան իրենց արհեստին և սայլերը գրաստներն ու էշերն որոշեալ քանակութենէն աւելի չբեռցուին։

—Եղեռնադատ ատենի անդամներէն Թահսին էֆէնտի հանգստեան կոչուած է։

—Սէլանիկի Լանգազա ու Վիսօքա անուն տեղերը արջառաց մէջ ծաղիկ հիւանդութիւն երեւան եկած ըլլալով, նահանգին անասնաբոյժն անմիջապէս այդ կողմերը գնացեր է։

—Կայս. անձնական Գանձուն Նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանին տնօրէն անուանած է նոյն դիւանին դիրտնօրէն Խալիս էֆ., որուն յաջորդած է նոյն դիւանի քարտուղարներէն Սըտգը էֆէնտի։

—Պետական Խորհուրդն այժմ կը քննէ օրինաց այն ծրագիրն զոր Բերայի թաղապետութեան տնօրէն Մահիր պէյի նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովը պատրաստած էր թատերախաղերը քննելու և կանոնաւոր վիճակի մը վերածելու համար։

—Պէշիկթաշի ոստիկանութիւնը մէկ քանի գողեր ձերբակալած է երբ երէկ Պէշիկթաշէն Բրամվէյի կառք մը նստած Օրթաքէօյ կ'երթային։

—Ներքին գործոց Նախարարութիւնը ծանոյց ամեն կողմ թէ այն գաւառացւոց համար որք գործի նպատակաւ ի Կ. Պոլիս և յայլուր կը գտնուին և խնամւեաց չինութեան համար իրենց կողմէ մարդ ցոյց տուած չեն, տեղական իշխանութիւնք պէտք է այդ մարդոց ազգականաց դիմելով պէտք եղածն ի գործ դնէ։

ԱԶԴ

Ի Բերա Մեծ Փողոց Լիւքսէմպուրկի դէմ գտնուած գարեջրատան մէջ յունվար 13ի կիրակի օրէն սկսեալ ամեն կիրակի և ուրբաթ օրերը ցերեկուան ժամ 8էն մինչեւ կէս գիշեր հանրածանօթ Քէմէնչէճի Վասիլաքի ու իւր ընկերք Սարը Օննիկ, Գաբրիէլ ու Խրիստաքի պիտի նուագեն։ Պարահանդէս եղած գիշերներն եւս մինչեւ առաւօտ։

Գարեջրատան տէրը Պապիկեան Գրիգոր աղա կը ծանուցանէ թէ իւր խանութին մէջ լաւ տեսակէ ըմպելիներ կը վաճառուին խիստ աժան գներով. ի գոհացումն արգոյ յաճախորդաց։ 859

ՀԵՌԱԳԻՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՍՈՖԻԱ, 23 Յունուար.— Այս գիշերուընէ ի վեր հաղորդակցութեան ճամբայ ները փակուած են ձիւներով, որք կը շարունակին դեռ։ Արեւմտեան սուրհանդակը չհասաւ, և Ներսէն եկող ամեն կառախումբք ուշ մնացին։

ՊՐՈՒՍԷԼ, 23.— Պելժիոյ գահաժառանգին որդի Պօտուէն տը Ֆլանտռ իշխան, ծնեալ 1869 յունիս 3ին, այս առաւօտ մեռաւ թոքատապէ։

ՀՌՈՄ, 23 —Հունգարիոյ գահերեց արքեպիսկոպոս և իշխան-կարդինալ Սիմոր մեռաւ։

ՄԱԴՐԻՏ, 23 —Խնամակալ թագուհին թեթեւապէս հիւանդ է։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱՐՖԸ

Ղալաթիա 2 Յունվ.

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐՔ		
3 ամիս Լոնտրայի վրայ		104 $^{1}/_{8}$
3 » Բարիզի »		23 05
Օսմ. Պետ. Փոխառութիւնք		
[illegible]		20 27
Բերայի [illegible]		— —
[illegible]		20 30
[illegible]		20 30 $^{1}/_{4}$
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ		80 38
» » վաճ. ժամ 6էն		— —
ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷՔ		
Փոխառութիւն	A Սէրի	44 $^{3}/_{4}$
»	B »	24 $^{1}/_{2}$
»	C »	20 30
ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ		
Օսմ. Բանկայի [illegible]		4 38
Քրէտի Ֆոնսիէ [illegible]		4 16
Ծխախոտի [illegible]	»	4 15
[illegible]	»	4 30
Թրամվէյ		495
Բուռսայի երկաթուղի		78 $^{1}/_{2}$
Բաժնեթուղթ Լավրիոնի		153
ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՔ		
Օսմանեան ոսկի		100
20 Ֆրանքնոց		87 6
Անգլիական ոսկի	»	110
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	108
Իմբէրիալ	»	0 5
Ֆլորին	»	[illegible] 15
Բուռսայի թղթադրամ	»	7 84
Մէճ. արծաթ. (տալը)	»	108 18
Վէյլոյ	»	102 10
Հինգնոց	»	102 10
Մէթալիք	»	110
Թասֆիյէ		20 20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	8—9

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱՐՖԸ

Բարիզ, 23 Յունուար, ժամ 3 վայր. 40 երկ.

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 50
» » 4 $^{1}/_{2}$ %	105 45
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	19 15
Օսմանեան երկաթուղի	77 62 $^{1}/_{2}$
» Բէժիի բաժնեթուղթ	335
Ծխախոտի Օսմանեան	6'1 25
Եգիպտոսի Լիւնիֆիէ	831 25
[illegible] Ռանթ 5 %	92 45
Իտալիական Ռանթ 5 %	463 50
Երիօբլիկէ Թիւրք (1890)	413 75
Եգիպտական միութիւն	491 5
Ծխախոտի Բանկ	836 25
Օսմ. մաքսից արժէթուղթ	460
Բուլղարիոյ ([illegible])	—
Օտոմանական [illegible]	—
Ռիօ Թինթօ	587 50
Մէտաքսանօ	670
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 25

Լոնտոն, 23 Յունվ. ժամ 6 վայր — երկ.

Անգլ. քոնսոլիտէ		97 $^{1}/_{4}$
Օսմ.	» Սէրի Դ.	18 $^{15}/_{16}$
»	» » Ա	44 $^{3}/_{4}$
»	» » Բ	24 $^{1}/_{4}$
»	» » Գ	18 $^{15}/_{16}$
Փոխառութիւն 187[illegible]		102 $^{1}/_{2}$
Պանք Օսմանեան		14
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)		97 $^{1}/_{16}$
»	առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	93 $^{3}/_{4}$
Ռիօ Թինթօ		23 $^{3}/_{16}$
Տօմանիոյ (փոխառ. Բօյլըր)		101
Հնդկական 5 %		90 $^{3}/_{4}$

Իտալիայ »	72 $^{1}/_{4}$
Ռուսական 1889	93 $^{1}/_{2}$
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 40

Վիէննա, 23 Յունվ. ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	36 70
» Բէժիի բաժնեթուղթ	147 30
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	114 75
» Բարիզի »	45 22

Պերլին, 2 Յունվ. ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 35
» Բարիզի »	80 35
[illegible] թղթադրամ	236 50
Օսմանեան արկածեալ [illegible]	80 20
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	18 75

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻՒԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 23 Յանվ. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 50
Օսմանեան քոնսոլիտէ Դ.	19 15
Օսմանեան երկաթուղի	77 75
Օսմ. Բէժի	335
Երիօբլիկէ Թիւրք	413 50
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	460
Պանք Օսմանեան	620
Ռիօ Թինթօ	587 50

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

ՖԱՈՒՍԹ

Երէկ երեկոյ ներկայ գտնուեցայ Ֆաուստի ներկայացման։

Մարգարիտայի դերը կը կատարէր տիկին Վալման։

Տիկին Վալման, որպէս ըսի արդէն, հինգ տարի առաջ, կարծեմ, երգեր էր ի Փոգորիա, ի Փրիմիալ, յետոյ ամսուանց և գնաց յԻտալիա ուր ուսումնասիրեր է եղեր կերաժշտութիւն։

Ձայնը բաւական զօրաւոր է. միջին խազերը քաղցրալուր չեն. բարձրերը յըստակ են, բայց այս յատկութիւնները չեն յարմարիր Գունոյի երաժշտութեան, որոյ կատարման համար ճկուն և քաղցրալուր ձայն պէտք է։

Էր երբեմն մ Բոֆոռո Թէ... և Գոհարեբոս երեք աւելի լաւ երգելու էին. յայսմ մասի անհամեմատ գերազանց է Օր. տը Վիլերէ որոյ բժշկութիւն կը մաղթեմ։

Պ. Կոֆէլ (ֆաուստ) շատ լաւ երգեց, մանաւանդ այն հրաշալի առանձներգը [illegible]։ Ամբողջ դերը զարմանալի ճշգրտութեամբ և զգացմամբ երգեց ի մեծ գոհունակութիւն ունկնդրաց։

Պ. Բորրէ (Վալենտին) հոգւով երգեց Այս խուլը [illegible]։

Երկուշաբթի կը խօսինք Միւտիքի վրայ,

ՅՈՎՀ. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Ֆրանսական խումբը վաղը ցերեկ պիտի ներկայացունէ ՔԱՐՄԷՆ (CARMEN)։ Վաղը գիշեր Բ. անգամ ըլլալով, Լ'ԷՕՅ ՔՐԷՎԷ (LŒIL CREVÉ)։

—Նոր Թատրոնի տնօրինութեան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ տիկին Ժիւտիք իւր խումբին հետ այսօր ճամբայ կ'ելնէ Ռուսիա շոգենաւով, որ յատկապէս վարձուած է մեծահռչակ դերասանուհւոյն և իւր խումբին համար։ Տիկին Ժիւտիք երկուշաբթի առաւօտ մայրաքաղաքս կը հասնի և նոյն գիշերը կուտայ իւր առաջին ներկայացումը։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐ

ՏԻԿԻՆ ԺԻՒՏԻՔԻ

(Վարչութեամբ Պ. Կլաւէլի)

Ընդ ամենն հինգ ներկայացմունք

Ա. ԼԱ ԲՈՒՍՈԹ (LA BOUSSOTTE)

Բ. ԼԸ ՖԻԱՔՐ 117 (LE FIACRE 117)

Գ. ՄԱ ԳՈՒԶԻՆ (MA COUSINE)

Դ. ԼԱ ՖԱՄ Ա ՊԱՊԱ (LA FEMME A PAPA)

Ե. ԼԻԼԻ (LILI)

Առաջին Ներկայացումն յունվ. 14/26ին

ԳԻՆԵՐ		Ֆրանք
Պէնուար Ա. Բ.		130
»	Թ. 1. 10. 11. 13. 14. 23	120
»	միւսները	100
Պէլ-Էթաժ Թ. 12		120
Միւսները		100
Օթեակք Բ. կարգի		60
Թիկնաթոռք առաջին հինգ կարգ		20
Միւսները		15
Նստարանք	Ղրշ.	40
Մուտք օթեկաց	»	20
Բարտէր	»	20

Հինգ ներկայացմանց բաժանորդագրուելու համար կարելի է դիմել ամեն օր Թատրոնի կիշէն։

Կարելի է նաեւ իւրաքանչիւր ներկայացման համար եւս առանձին տոմսակ գնել։

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅ ԱՇԽԱՐՀԻԿ

Հրատարակեցաւ 48րդ թերթն որ կը հասնի pièce բառը։

ԱԶԴ

Առ Մեծ. Փաստաբան

Հայ երիտասարդ մը որ Թէքէլիւթը Ակ. [illegible] անաւոր լեզուներ ի վեր զանազան պաշտօններ վարած է մինչեւ ցարդ դատաբանութեան մէջ, պատրաստ է ծառայել փաստաբանի մը քով։

Իւր անձնուիրութեան, հաւատարմութեան և բարուց մասին պատուաւոր վկայութիւնք և երաշխաւորութիւնք պատրաստ են։ 4—6

Դիմել Լրագրոյս արտօնատիրոջ։

ԶԷՆԸՆԿԵՑՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՈՅՆ ԾԱԳՈՒՄԸ

(«ԹԱՆ» ԼՐԱԳՐԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾ)

Անգղիացի երիտասարդ դիւանագէտ մը՝ Պ. Հ. Ն. Տիւինկ, դեսպանական քարտուղար ի Հռոմ «Եւրոպայի եօթն մեծ Տէրութեանց 1882-88 տարւոյ ելեւմուտից» վրայ մանրամասն աշխատութիւն մը ուղղած է իւր երկրին արտաքին գործոց պաշտօնատան։ Սոյն տեղեկագիր յատակ կերպիւ կը պարզէ Եւրոպայի առջեւ ներկայացող այժմեան կենսական խնդիրներն։ Ընդհանուր առմամբ իւր յատակագիծը նոր է և խիստ շատ բան կը յայտնէ առերեւոյթ պարզութեան մը մէջ։ Թէեւ նախապէս «Նորին Բրիտանական Վեհափառութեան պաշտօնէից» համար միայն գրուած ըլլայ, կը թուի թէ Սալզպըրի մարքիզին կողմանէ Գերմանիոյ կայսեր ներկայացուած է և ինքն եղած է անդր-Հռենոսեան մամլէն բղխած զէնընկեցութեան ծրագիրներու սկզբնապատճառը։ Այս խնդրոյ յուզման բուն նպատակն յայտնապէս Ֆրանսայի վրայ ծանրացնել է այս եւրոպական կացութեան պատասխանատուութիւնը զոր կը պատկերացնէ Պ. Տիւին'կի տեղեկագիրը։ Օգտակար է գիտնալ նորա ծագումն և բովանդակութիւնը։—

Սոյն աշխատասիրութեան մէջ նշանակեալ եօթն Տէրութիւնք են. Ֆրանսա, Աւստրիա, Մեծն Բրիտանիա, Ռուսիա, Գերմանիա, Սպանիա և Իտալիա։ 1882ին եօթն երկիրներու բնակչաց համագումարն էր 302 միլիոն որք կը վճարէին 13,788,827,700 ֆրանք ուղղակի կամ անուղղակի տուրք, ինչ որ ընել է մարդ գլուխ ֆր. 45.50։ 1888ի սկիզբը եօթն պետութեանց բնակչաց թիւը բարձրացած էր 319 միլիոնի որք վճարեցին 15,052,527,025 ֆրանք տուրք այսինքն միջին հաշուով 47.18 ֆրանք։

Ուրիշ կերպիւ բացատրելու համար, սոյն վեց տարիներու մէջ եօթն Պետութեանց բնակիչք 5,6 % յաւելում մը կրած են, մինչդեռ սոյն բնակչաց վրայ ծանրացող տուրքը 915 %ի չափով սաստկացած է։ Միեւնոյն ժամանակամիջոցին, եօթն տէրութեանց հանրային պարտքն ալ 10,36 %ի և վճարելի տոկոսիք 13 30 %ի համեմատութեամբ մեծցած են։ Ոչ 83 միլիառի այս ահագին պարտքը և ոչ ալ հանրային տրոց յաւելումը բաւականացած չեն սակայն ծախուց յաւելման հաւասարակշռելու, ըստ որում 1888ի վերջը եօթն պիւտճէներու պակասը կը լինէր 530,756,930 ֆր. այսինքն կէս միլիառէ աւելի։

Այս աճարկու յաւելման գլխաւոր աղբիւրը կայացած է զինուորական և ծովային ծախուց մէջ որք 23 % ընդարձակած են վեց տարւոյ մէջ, ինչպէս կը ցուցնեն յետագայ թիւերն.

(Անգղ. ոսկի)

ՖՐԱՆՍԱ	
1882	37332046
1883	40044440
1884	39478690
1885	39003632
1886	34837055
1887	39739281
ԳԵՐՄԱՆԻԱ	
1882—83	20342031
1883—84	20406966
1884—85	20167473
1885—86	20836793
1886—87	21567570
1887—88	31183860
ԱՒՍՏՐԻԱՀ-ՈՒՆԳԱՐԻԱ	
1882	14593245
1883	11846074
1884	12854123
1885	13931540
1886	12984888
1887	17581227
ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻԱ	
1882—83	26283405
1883—84	24002358
1884—85	25696826
1885—86	34772626
1886—87	26872882
1887—88	25720025
ՌՈՒՍԻԱ	
1882	34763178
1883	36622854
1884	37611218
1885	38496723
1886	39621820
1887	39954204
ՍՊԱՆԻԱ	
1882—83	7560499
1883—84	7645887
1884—85	7540959
1885—86	7928682
1886—87	8265643
1887—88	8152206
ԻՏԱԼԻԱ	
1882	11350754
1883	12839031
1884—85	13327438
1885—86	13525570
1886—87	14474650
1887—88	17142193

այսինքն եօթն Պետութիւնք իրենց պատերազմական և ծովային պիւտճէներուն յատկացուցած են վեց տարւոյ մէջ 974,715,802 անգլ. ոսկի կամ 24,367,895,050 ֆրանք որ հետեւեալ կերպիւ կը բաժնուի.

Ֆրանսա	230435144
Գերմանիա	140398546
Աւստրիա	83710478
Մեծն Բրիտանիա	163372122
Ռուսիա	227069998
Սպանիա	47093878
Իտալիա	82635636

Այս թիւերը տալէ յետոյ Պ. Տիւինկ մանրամասնաբար կը քննէ իւրաքանչիւր Պետութեան հասոյթից աղբիւրները և կը տարբալուծէ անզիջելի ծախքերը, այսինքն հանրային պարտուց վճարումէն, թոշակներէ և տոկոսի երաշխաւորութիւններէ յառաջ եկածները։ Կը ցուցնէ թէ այսօրինակ ծախքերէ յառաջ եկած յաւելմունք 1882—88ի ժամանակամիջոցին համար եղած են

Ֆրանսա	5·39 %
Գերմանիա	28·01 »
Աւստրիա	5·54 »
Մեծն-Բրիտանիա	0·78 »
Ռուսիա	22·25 »
Սպանիա	19·21 »
Իտալիա	9·71 »

Վերջապէս հետեւեալ թիւերը կու տայ իբր համեմատութիւն %ին եօթն Պետութեանց ընդհանուր վարչութեան, հանրային կրթութեան, գեղարուեստից և այլ և այլ ծախուց յատկացեալ գումարներու համար.

ՖՐԱՆՍԱ		
Ընդհանուր Վարչ.	178212	2·94
Բարձրագոյն կրթութիւն	766698	12 66
Երկրորդական »	975943	16·13
Նախնական »	3196480	52 80
Գեղարուեստ	416821	6·88
Այլ և այլ	519052	8·59
	6053202	100 »
ԳԵՐՄԱՆԻԱ		
Ընդհ. Վարչութ.	267327	5·09
Բարձր. կրթու.	908480	17·39
Երկրորդ. »	1121185	21·39
Նախնկն. »	1901497	36·25
Գեղարուեստ	254100	4·84
Այլ և այլ	792344	15·04
	5244933	100
ԱՒՍՏՐՕ ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ		
Ընդհ. վարչու.	147636	6·40
Բարձր. կրթու.	640038	27·74
Երկրորդ. »	838324	36·34
Նախնկն. »	415923	18·03
Գեղարուեստ	75581	3·18
Այլ և այլ	189299	8·31
	2306801	100
ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻԱ		
Ընդհ. վարչութ.	368353	6·40
Բարձր. կրթու.	417465	7·39
Երկրորդ. »	237333	4·13
Նախնկն. »	4480872	7·791
Գեղարուեստ	16028	0·29
Այլ և այլք	230951	3·88
	5751002	100
ՌՈՒՍԻԱ		
Ընդհ. Վարչութիւն	129397	3·49
Բարձր. Կրթութիւն	548406	14·80
Երկր. »	1677512	45·29
Նախ. »	1057074	28·53
Գեղարուեստ	»	»
Այլեւայլք	291909	7·89
	3704298	100
ՍՊԱՆԻԱ		
Ընդհ. Վարչութիւն	49287	6·00
Բարձր. Կրթութիւն	231427	28·20
Երկրդ. »	211462	25·33
Նախ. »	88999	10·84
Գեղարուեստ	149926	18·78
Այլեւայլք	89511	10·85
	820612	100
ԻՏԱԼԻԱ		
Ընդհ. Վարչութիւն	100633	6·16
Բարձր. Կրթութիւն	480916	29·43
Երկրդ. »	542749	33·21
Նախ. »	264231	16·17
Գեղարուեստ	169663	10·38
Այլեւայլք	76027	4·65
	1634219	100

Այս ցուցակին մի քանի թիւերը մեծ ուշադրութիւն պիտի գրաւեն, նախ ֆրանսական վարչութեան փոքրաքանակ ծախսն համեմատաբար Աւստրիականին, Սպանիականին և Իտալականին. յետոյ Ռուսիոյ մէջ գեղարուեստից պիւտճէյին կատարեալ բացակայութիւնը. վերջապէս այն իրողութիւնը թէ հանրային կրթութեան մեծագոյն պիւտճէներն են Ֆրանսային և Անգղիոյ պիւտճէները։

Եօթն պետութեանց բնակչաց թըւոյն վրայ հաշուելով, իւրաքանչիւրը հանրային կրթութեան համար կը ծախսէ մարդ գլուխ.

Ֆրանսա	3·95
Գերմանիա	2·75
Աւստրիա-Հունգարիա	1·45
Մեծն Բրիտանիա	3·85
Ռուսիա	0 80
Սպանիա	1·10
Իտալիա	1·35

ՄՈՌԱՑԵԱԼ ՇԻՐԻՄԸ

1888 տարւոյն Ն. Վ. Կայսեր գահակալութեան տարեդարձին գիշերը՝ կը գտնուէի Գալաթայի առջեւ կեցող ռուսական ընկերութեան շոգենաւերէն Բոսֆորի մէջ։ Նաւապետն հրաւիրած էր զիս այդ գիշեր՝ դիտելու անտի՝ երեկոյեան չքեղ լուսավառութիւնը։ Շոգենաւին կամրջակին վրայ կանգ առած՝ կը զմայլէինք մեր առջեւ բացուող տեսարանին հրաշազան գեղեցկութեանը վրայ. լուսոյ տրձակներ հետզհետէ կը բարձրանային օդին մէջ եւ բիւրազան աստղերով յերկիր կ'իջնային. մթապատ էր այդ գիշեր, այնպէս զի շողշողուն լոյսերու կոյտակ մ'էր որ կը պատռէր այդ մթութիւնը և արեգակնաման շող մը կը թողուր յետոյս, այնքա՛ն պայծառ, այնքա՛ն ճաճանչուն փայլ մը կ'արձակէր։ Մթութիւնն ալ աւելի զգալի կը լինէր։ Մի քանի ժամերէ վերջը, գիտելէ յոգնած՝ ելած էինք կամրջակին հակառակ կողմը ու կրթնելով ջրին վրայ առկախ յենարանին՝ ընդհանուր լռութեան մէջ, սեւ ու ողորկ ջրերու վրայ թողուած՝ ակամայ տխրութիւն մ'էր որ համակած էր զիս։ Ձեմ գիտեր թէ պատահա՞ծ է ձեզ գիշեր ժամանակ գտնուիլ մեծ շոգենաւի մը մէջ, երբ մութը կը պատէ, հանուր լռութեան մէջ, ջրերու տարածութիւն մը որ կը շրջապատէ զձեզ, հազիւ կը նշմարես ի հեռուստ պլպլուն լոյս մը՝ որու վրայ աչերդ յառած՝ կ'սպասես անքթիթ որ ցայտէ անտի լոյս մը այդ պահուն. այդ մթութիւնը ազդած չէ՞ ձեզ սեւ ու տխուր խոհեր, մասյլութեան մէջ ընկղմած՝ սեւամաղձիկ խորհրդածութիւններ հետզհետէ կու գան ու կը պաշարեն զձեզ, տրտմագղեցիկ բան մը կ'առնէ կը յափշտակէ զձեզ ու կը տանի դէպ անցեալն՝ յիշատակ մ'է որ կը զարթնու, յիշատակ՝ որ ապագայն երազել կու տայ։ Բնութեան հետ զուգընթաց կ'ընթանայ նաեւ մարդը. զուարթ տեսարան մը կ'ազդէ յաճախ ցնծութիւն, տխուր տեսարան մը տխրութիւն։

Այդ վիճակին մէջ կը գտնուէի ես նաև և մոռցած շոգենաւը, լուսավառութիւնն և ամեն ինչ, ընկղմած էի մթութեան մէջ՝ երբ յանկարծ մին ուսիս դպաւ. Նաւապետն էր որ կու գար իր զուարթ բնութեամբը կատակի առնուլ իմ կացութիւնս։ Խօսակցեցանք այն ատեն տեղական սովորութեանց, ռուսական ոստանին, ծովային աշխարհին և ամենուն վրայ. մասնաւոր խորժ կըզգայի լսելով այդ փորձառու նաւագին բերնէն պատահարաց և դիպաց անսպառ պատմութիւններ որոց կ'աւելցնէր ի մասնաւորի մտային համեմն եւ սուր ակնարկութիւններ որոնք ալ աւելի շահագրգիռ կ'ընէր զայնս։ Նաւապետն՝ օժտեալ ի բնէ կ'արտայայտէր մերթ բանաստեղծական և մերթ իրական լեզուաւ՝ ռուսական հանճարին յատուկ եղող ձեւով մը ճանապարհորդութեանց միջոցին անձանց վրայ ըրած իր զանազան դիտողութիւններն. ի մէջ այլոց պատմեց ինձ հետեւեալն այնպիսի զգայուն եղանակաւ մը՝ որու արձագանքը կը հնչէ դեռ ունկանցս մէջ։

Պայծառ արեգակը կապուտագեղ եթերին վրայ՝ կողողէր ոսկեշող ճաճանչներով Պալաքլավա՛յի խորշը։ Ծովը՝ կանաչ ու կապոյտ գոյներու խառնուրդով մը շաղախեալ՝ կը փայլէր հանդարտիկ. հորիզոնին վրայ կերեւէին՝ ծովախորշին մուտքը պատող ժայռերուն ընդ մէջ՝ առագաստանաւեր և շոգենաւեր, որք կը խլանէին ի հեռուստ կապուտին մէջ։ Ցոլաթուրմ լերինք և քարինք ջրին մէջ կ'անդրադառնային. երկինք չունէր ամպ. ամեն ինչ էր հանդարտ, խաղաղ, զուարթ. Աստի անտի՝ ծովախորշին միակտուր եւ թափանցանց մակերեւոյթին վրայ՝ նաւակներ կը ճեղքէին ջուրն և կը լսուէր խնդախառն խօսակցութեանց հատուածներ՝ որք կը փոխանակուէին ծովուն վրայ չըրջագայութեան ելնող երիտասարդաց եւ երիտասարդուհեաց միջեւ։

Պզտիկ մակոյկի մը մէջ որ կը կրէր Բուչէնէ հռչակաւոր անունն, բազմած էր մատաղատի կին մը, ընկերացեալ խարտեշագեղ երիտասարդի մը որ կը կրէր տուփ մը և մեծ թղթապանակ մը։ Դոքա էին նկարիչ մը և իր նորապսակ կինն, որք եկած էին անցունել իւրեանց մեղրալուսինն ի Խրիմ։ Ընտրած էին Պալաքլավան՝ ամենէն մեկուսայեալ և առանձնացեալ անկիւնն, շրջապատեալ ժայռերէ և սիրուն խորշով մը և երկու քայլ անդին ընդարձակ ծովէն։ Որքա՛ն կեանքը կը թուէր նոցա քաղցր և գեղունակ. ո՞ւր մնացած էին ուրեմն սալայատակաց փոշին, տաքութիւնն և ժխորն, կամ խոնաւ եւ անձրեւոտ տաժանելի օրերը։ Ամենն ալ շատ հեռի էին արդ, ցուրտ եւ մշուշապատ հիւսիսին մէջ. այնքան հեռի՝ որ կարծես թէ հոն ալ չ'պիտի դառնային, երբեք չը պիտի թողուին այդ հրաշալի պզտիկ դրախտը։— Կը դիտես թէ ո՞րքան ծեր կայ հոս, կ'ըսէ նկարիչն իր կնոջ դարձնելով ի վերջոյ ծովու վրայէն իր զմայլեալ աչքերը։— Զարմանալի չէ այդ, կը պատասխանէ կինը, ցոյց տալով նմա իր գեղածիծաղ դէմքը. այնքան հեշտալի է հոս ապրիլը. այո, կ'ըսէ նա հառաչելով, հոս չէ որ մարդ կ'իմանայ անձնասպանութեան դէպքեր (և այս բանից վրայ դէմքն յանկարծ կը մթըննայ) հոս չէ ինչպէս ի մեզ՝ հոն ի հիւսիս։

—Հոս մարդուն միտքն անգամ այդ բանը չիյնար, կը գոչէ միամտօրէն կինն, եթէ ոչ ուխտադրուժ պարտի լինիլ մարդ։—Այդ պահուն նաւակը մօտեցած էր բուսեղէնով ծածկուած մեծ ժայռի մը։—Տե՛ս որքան գեղեցիկ է այս ժայռը, կ'ըսէ նկարիչը, սակայն երբ գլուխը վեր կանուր անոր վրայ լաւ մը սքանչանալու համար, ստուեր մը կանցնի դէմքին վրայէն և իր խորհրդածութեանց մէջ կ'ընկղմի։ Ի՞նչ ունիս, կը հարցնէ կինն որ իր ամուսնոյն դիմաց յանկարծական փոփոխութիւնը նշմարած էր։

—Նայէ, կը տեսնէ՞ս աղիւսով շինուած դա խաչը։ Ինձի կու գայ որ . . .

—Հոս անցեալ տարի կին մը թաղեցին, կ'ընդմիջէ նաւավարը։ Նա չապրեցաւ մեզ հետ երկար ժամանակ։

«Իր հասնելուն երրորդ օրը լեռները գնաց եւ այս քարաժայռերէն միոյն վըրայէն ծովուն մէջ գահավիժեցաւ։

—Ո՜հ, այդ սոսկալի է կը գոչէ մատաղատի կինն իր ամուսնոյն քով կծկելով. «Եւ յետո՞յ» կը հարցնէ անհուն հետաքրքրութեամբ մը։

—Երրորդ օրը գտնուեցաւ, սակայն կտոր կտոր եղած, այնպէս որ բոլորովին անճանաչ եղած էր եւ երեք օր ջրին մէջ մնացած ըլլալով և տաքութիւնն ալ զօրեղ լինելով մարմինն սկսած էր լուծուիլ։ Նաւակի մը կապեցին զայն եւ հոս բերին ու թաղուեցաւ։

—Այդ ծայրայեղութեան ի՞նչ բան զայն մղած է, կը հարցնէ կինը սրտմօրէն։

Նաւավարն անկարող էր հետաքրքրութիւնն յագեցնելու, բայց նկարիչը՝ պատմութեան պահուն՝ դունաթափ եղած էր և կ'զգար թէ սիրտը սաստիկ կը բաղխէր։ Իր անձնութեան մէջ տարաձեւ սրտին, զի յիշողութեանը կ'ուգար վշտալի յիշատակ մը։

Կը յիշէ թէ ինչպէս անգամ մը եկած էր երեկոյին տարփածուին տունն որ տարիներով անխառն երջանկութիւն մը հայթայթած էր նմա, և թէ ինչպէս յայտարարած էր իր ամուսնութեան որոշումը։ Միտքը չէր արդ թէ ի՞նչ բառերով յայտնած էր զայս նմա, ի՞նչ զգացած էր և ի՞նչ անցած էր։ Կ'ակնկալէր տեսարաններ, ողբեր, կամ գէթ դանդատներ, սակայն նմանօրինակ բան մը տեղի ունեցած չէր։ Ունկնդրած էր նմա հանդարտօրէն, թերեւս իսկ կարի հանդարտօրէն. նորա սիրուն շրթունքները միայն դունատած և թեթեւ մի դողացած էին։ Լոգիր կեցած էր, մօտեցած էր եւ ըսած էր միայն. «Երջանիկ եղիր, Պետրո՛ս, թող Աստուած զքեզ երջանիկ ընէ։»

Ճշմարիտ է թէ այս խօսքերը չէին արտասանուած անմիջապէս այդ անգոյն շրթունքներէն, առաջին ձայներն ելած էին յամրօրէն և հեծկլտանօք։ Այլ յետոյ հանդարտութիւնը սասացած էր որպէս թէ արտակարգ ոչինչ պատահած ըլլար։

Պետրոս, սաստիկ զարմացած, միայն սա բառերն ըսած էր.

«Եւ դու, Լիոլիա, ի՞նչ պիտի ընես։»

Նմա ժպտած էր Լիոլիա ըսած էր.

«Ի՞նչ պիտի ընեմ այն զոր արդ կ'ընեմ։ Միշտ չապրեցա՞յ քեզ հետ։ Առանց քեզ ալ ապրած եմ։»

Կատակը սակայն չէր կրցած յառաջ տանիլ, ծիծաղը փոխուած էր դիմաց կծկման, այլ միշտ հանդարտ էր։

Ձէր գիտեր թէ ի՞նչ ըսէ, և անմիջապէս նորութիւնը կորսնցնելով սա խօսքը թռած էր բերնէն. «այսինքն թէ դու զիս չէիր սիրեր, Լիոլիա՛ս։»

Այս անարդար և անգութ բառերը թշուառ կնոջ սրտին վրայ շատ վշտօրէն ինկած էին։ Ծանր եւ զօրաւոր հարուած մ'էր որ զայն կը բաղխէր։

—Պետրոս, ի՞նչ կ'ըսես, գոչած էր միայն եւ աչերէն արտասուաց հեղեղ մը ցայտած էր։—Պետրոս, Պետրոս, ի՞նչ ըսիր։ Յետոյ անմիջապէս ինքզինքը գտնելով, Լիոլիա ըսած էր, երկար ատենէ ի վեր կ'սպասէի ատոր. երկար ատենէ ի վեր կը տեսնէի թէ հոդ պիտի գայիր։

Ի՞նչպէս զայն կը տեսնար, կը խորհէր խռովի Պետրոս և անկեղծօրէն կը զարմանար, վասն զի նաեւ ինքնին մինչեւ վերջին վայրկեանն այդպիսի բան մը չէր նախատեսած։

—Ի՞նչպէս զայն կրնայիր գիտնալ կամ գիտես մի՞թէ ես իսկ բան մը չէի գիտեր, ըսած էր բարձրաձայն։

—Հեռուէն աւելի աղէկ կը տեսնես քան մօտէն, պատասխանած է Լիոլիա,—Եւ դեռ ինքզինքդ նկարիչ մը յորջորջե՛ս... Ուստի, Պետրոս, որպէս զի հանդարտիս և բոլորովին ազատ լինիս, որոշած եմ հեռանալ, պիտի ջանամ խնամել և գտնել ինքզինքս։ Եւ դու, պարտիս միայնութեան վարժուիլ. չես կրնար սակայն անցնիլ ան միջապէս անդր պարտիս զիս բոլորովին մոռնալ։

Լիոլիա մեկնած էր և ինքն ալ զայն մոռցած։ Յետոյ իմացած էր թէ նա ի Խրիմ գնացած էր, այլ չէր գիտեր ճշգրտօրէն թէ ո՞ր կողմը և չէր ալ ուզեր գիտնալ։ Ապա Խրիմի մէջ անոր մահուան լուրը անցաւ մտքին առջեւէն իբր թեթեւ ամպ մը։ Ոմանք կ'ըսէին թէ անձնասպան եղած էր, այլք թէ հիւանդութեամբ մեռած էր։

Անգամ մը կարդաց թերթի մը մէջ թէ Խրիմի փոքրիկ քաղաքի մը մէջ, Տիկին Ք. մը անձնասպան եղած էր։ Բայց ո՞վ էր Տիկին Ք. Շատ մականուններ այդ գրով կ'սկսին։

Ձմեռ վրայ հասաւ, Փեթրպուրկի կենաց մրրկին մէջ նետուեցաւ Պետրոս, շատ աշխատեցաւ, արուեստահանդէսին մէջ ունեցաւ մեծ յաջողութիւն և ապա ամուսնացաւ։

Բիչ քիչ, յիշատակները կորսուեցան, միտքէն և սրտէն դուրս շոգիացան։ Երբ մերթ կը յիշէր անցեալն և Լիոլիան, և անոր ի՞նչ լինելն, անմիջապէս կը վանէր հեռի այդ մտածումները, բռելով իւրովի «Կ'ապրի, նա չը կրնար լինիլ Տիկին Ք.» և կ'շտապէր իր սիրասուն կնոջ բազկաց մէջ զայն մոռնալ։

Եւ արդ, յանկարծ, այդ շիրիմն որ իր առաջ կանգուն կը կենայ։ Շիրի՛մ մը տխուր և աւերեալ, վայրի ժա՛յռի մը վըրայ, ծովո՛ւն անհունութեան առ երի։ Բնութիւնն որ կը տարածէ շուրջանակի իր հրաշագեղ գոյներն, ամէն ուրեք կ'երեւի ապրելու ուրախութիւնն, կապոյտ երկինքն և ծովն, ջրին մէջ խայտացող թըլփիներն, արեգակն որ իր շողշողուն նըշոյլներով ամեն ինչ կը ճառագայթէ . . .

Եւ նա՞ . . .

Այս ժայռերուն մէջ, անծանօ՜թ եւ արիւնո՛տ։

Սիրտը կը բաղխէր միշտ ուժգնութեամբ, արիւնը կ'ելնէր քունքերը եւ կ'զգար թէ բան մը իր կոկորդը կը բարձրանար ու կը խղդէր զայն։ Բիչ մ'ալ աւելի և յարտասուս պիտի փղձկէր։

—Ի՞նչ ունիս, Պետրոս, կը հարցնէ կինն սարսափահար՝ տեսնելով անոր դիմագըծոց փոփոխումը։ Սիրեցեա՛լս, Պետրոս։ Բայց շատ ուշ էր։ Արտասուքն ողողեցին դէմքն և սկսաւ ջղաձգութեամբ մը հեծկլտալ։

—«Դէպ եզերքը, դէպ եզերքն» հազիւ կրցած էր արտասանել։ Նաւավարը ժայռին մօտեցաւ, որու երկայնքին վրայ նրբին արահետ մը օձապտոյտ կը յառաջէր, խոճերով լեցուած։ Կինն և նաւավարն օգնեցին նմա եզր ելնելու։ Բիչ քիչ մեղմացաւ և ըսաւ կնոջ

—Հրամայէ որ ժամէ մը զայ։

Երբ Նաւավարը հեռացաւ, կինն անհանդարտ ամուսնոյն վրայ սեւեռեց աչերն և սկսաւ։

—Պետրոս իմ սիրելիս . . .

Բայց նա զայն ընդմիջեց, ամենն ալ քեզ պիտի պատմեմ, նստի՛ր։

Եւ պատմեց իր կնոջ ամբողջ իր տխուր պատմութիւնն, ըսաւ նմա թէ չէր խոստովանած իւր անցեալը մինչեւ այն ժամանակ, վասն զի դեռ անկարող կը համարէր զայն ըմբռնելու գոյութեան գաղտնիքներն եւ անոր դառն կողմերն . . . դեռ նա այնքան մատաղատի և այնքան անփորձ էր. կրնար չը հասկնալ, իմչնամանքի կերպով բառով մը կամ նախանձու զգացմամբ մը այն յիշատակը զոր կը մեծարէր ինք. անոր կը համարէր յանցաւոր այդ միւս կնոջ նկատմամբ և անկեղծ երախտեաց յարգանաց զգացում մը կ'ապրէր ի նմա։ Այդ զգացումները կամեր և չէր կրնար ալ պահել։ Կը սիրէ կինն հոգւոյն ամեն զօրութեամբ բայց նա որ իրեն համար մեռած էր, զոհելով իր անձն անոր երջանկութեան, չուզէր և չունէր իրաւունք զայն մոռնալու։

Երկար ատեն խօսեցաւ, չը նայելով և չը տեսնալով թէ ինչ տպաւորութիւն կը ձգէին կնոջը վրայ իր խօսքերն առանց փոխ ընելու այդ տպաւորութեան ազդեցութեան։ Կանկնէր կինը գլխահակ, խորին լռութեան մը մէջ և դժուար էր գուշակել դէմքէն թէ ի՞նչպէս կ'ընդունէր զայնս, թէ ի՞նչ կզգար։ Այլ ամուսինն անուշադիր էր։ Կզգար յանձին խառն պէտք մը ամեն ինչ խոստովանելու, հոգին նեղութիւններն և յանցանքը պարզելու։

—Վեր նայէ Մառի, կ'ըսէ։ Կը տեսնե՞ս այս խաչը։ Ինքն է։

—Պետրոս, կարելի՞ է, կը գոչէ կինը։

—Վստահ եմ բան մը կը քաշէ զիս դէպ այս խաչը, առջեւ ծունր դալու տենչը կզգամ։ Վեր պիտի ելլեմ։

Բաժանուեցաւ արահետէն վեր ելլել եւ մօտեցաւ շիրմին։ Բլրակը կազմուած էր հողի կոյտերէ որք խոնարհելով հողին հետ հաւասարած էին։ Բլրակին վրայ աղիւսէ դամբան մը ձեւացնել ուզուած էր որու վրայ կանգնեցուցած էին նաեւ աղիւսէ խաչ մը։ Բարերէն շատեր ինկած էին, այլ կը կարդացուէր հոն՝ փորագրեալ յատակօրէն Լ. Ք. գրերը և մահուան թուականը։

—Ձեմ սխալած, մրմնջեց, դու ես, անմոռանալի Լիոլիաս։ Լքեալ, հոս ննջեալ. ո՜հ, ներէ՛, ներէ՛ եթէ կրնաս։ Սիրտ մ'էս, կրնաս ամենուն ներել։

Յանկարծ ձեռքին մէջ զգաց ուրիշ ձեռք մը։ Իր կնոջն էր։ Իր քո՛վն էր։ Դէմքն արտասուաթաթաւ և ըսաւ մեղմօրէն։

—Մօտէնկի գանք, Պետրոս, և միասին աղօթենք անոր համար։

Երկուքին ծնրադրեալ խաչին ստորոտը, աղօթեցին ջերմօրէն։

Կինը չէր կզգար դժբաղդ հանգուցեալին դէմ ո և է նախանձ կամ ատելութիւն իր հոգւոյն մէջ. ամեն ինչ հանդարտ էր և լուսաւոր, որպէս ջինջ օրն։ Եւ այդ սիրասուն խեղճ կնոջ պատիւներն ունեցաւ տեսանելի սրտանուածութեան մը իր սիրեցեալ սրտին մէջ։

Երբ ելան, պատրաստուեցան մեկնելու համար այդ բարձր ժայռէն ծովուն փըլումն չլացուց նոցա աչերն։ Արեգակն զայն վառած եւ և սփռած էր անդ բիւրազան բիւրագոյն գոհարներ։ Հորիզոնին վրայ կ'երեւէր ստուր անտի սպիտակ առագաստ մը և վարը ձկնորսաց նաւակը կընէր շրջաններ։

Երկուքն ալ կ'ընթանային հանդարտ և մտազբաղ, կը կրէին գողտր զգացում մը, պայծառ շող մը՝ զոր վառած էին իրենց սրտին մէջ այդ տխուր և մեկուսի շիրմին առընթեր։ Նաւավարը կ'սպասէր անոնց եւ նաւարկեցին դէպ ի խորշը։

Ծովեզրին վրայ ձկնորսները կ'աշխատէին եռանդեամբ, խոնարհող արփին կ'ընծայէր կարմրորակ սկաւառակ մը որ հետզհետէ կը կորսուէր յերանց գծին, մինչ մթագգած երկնից մէկ անկիւնէն, լուսինը կը բարձրանար անգոյն և աստղիկ մը կը փայփայր ազօտ իմն։ Ծովն յանկարծ կորոյս իր թափանցկութիւնն և կապոյտ ստուերներով ծածկուեցաւ։

Երբ նկարիչն և կինն ելան նաւակէն և կը յառաջանային ծովեզրին վրայ, կինը կծկեցաւ և գլուխն հակելով սա բառերը մրմնջեց. «Պետրոս, խնդրեմ, պատրաստէ կոթող մը, շինել տուր և դնենք զայն . . . շիրմին վրայ, խնդրեմ կատարէ զայս։»

—Շնորհակալ եմ, սիրելիս, վեհանձն բարեկամուհիս։» Այս ըսելով գորովագին համբոյր մը զետեղեց կնոջ ճակտին վրայ։ Ձէր զգար ալ սրտին մէջ դառնութիւն և տրտմութիւն զոր ունէր քիչ առաջ և կը սիրէր ալ աւելի գողտրանք իր շնորհագեղ կինն, որ կը կրէր այնպիսի ջերմ և գթած սիրտ մը։

ՄԿՐՏԻՉ Կ. ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ՆՈՐ
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԲՆԱԿԱՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
Ի պէտս Ազգ. Բարձրագոյն Նախակրթից.
ՎԱՒԵՐԱՑԵԱԼ
[illegible]
ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵՑ ՖԻՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Ազգային ուսումնական մասնագէտներէն՝ Մարգարեան էֆէնտիի աշխատասիրած և 430 երեսէ բաղկացեալ այս նոր դասագիրքն կ'ուզէ մեր դպրոցական դասագրոց շարքին մէջ կարեւոր դեր մը գրաւել։

Արդի մանկավարժական մեթոտներու լիովին համաձայն և մեր կրթական վիճակին գործնական փորձառութեան վրայ հիմնուած այս նոր Աշխարհագրութիւնն, կը պարունակէ երկրիս հինգ մասանց Բնական, Քաղաքական, Տնտեսական և Ընկերական նկարագիրն դիւրուսոյց եղանակաւ, պարզ ոճով և մասնաւանդ ճոխացեալ նորանոր ծանօթութիւններով և գործնական հրահանգներով։ Տնտեսական մասը կը պարունակէ իւրաքանչիւր կարեւոր երկրի [illegible] ելեւմուտքը, հաղորդակցութեան միջոցները, զինուորական [illegible], արուեստները, եւն.։

Սոյն պատմութիւնն աւելի ընդարձակ և մանրամասն կերպիւ նկարագրուած է։ Գին 6 ԴԱՀԵԿԱՆ։

Կը գտնուի [illegible] Զարգարեան Գրատունը [illegible] Սուլթան Համամ։ 373 15—20

ՑԱՆՐԱՇԱՒՆՋՔ
գործածեցէք
ՖՈՒԻՆՈՍ ԹՈՒՂԹԸ

Այս պատրաստութիւն, որ հանրածանօթ է 20 տարիէ ի վեր իւր ունեցած յաջողութեամբ, մեծագոյն վարձատրութեան արժանացած է 1889 Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ, նշանաւոր անձերէ կազմեալ գնահատ. մասնաժողովէն, որուն կ'անդամակցէին [illegible] բժիշկք և դեղագործք Բարիզի և այլ երկրաց։

Այս թուղթը հիւանդին քով [illegible] 206

Կը գտնուի բոլոր դեղարանաց մէջ։ 10—13

ՋՐԲՈՒԺԱՐԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ
Բերա, Սաքըզ աղաճ, Թիւ 15, 17, 19 [Աչա ճամբ]
Իր տեսակին մէջ միակ հաստատութիւն յԱրեւելս
Ամէնէն զօրաւոր և կատարելագործեալ գործիներով օժտուած
Պերճանք, հանգստութիւն և աժանութիւն ի միասին
ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՈՔԹՈՐ ՍԻՄԻՒՍ
[illegible]
ԼՈԳԱՐԱՆ ԵՒ ՏՈՒՆ ԱՄԷՆՏԵՍԱԿ
Ելեկտրականութիւն—կախումն—Մարմնամարզ
[illegible]
ԿԸ ԴԱՐՄԱՆՈՒԻՆ ԵՒ ԿԸ ԲՈՒԺՈՒԻՆ
[illegible], Եւն. Եւն.

ՄԷԿ ՔԱՆԻ ԳԻՆԵՐ

ԼՈՂԱՆՔ	Բ կարգի	4 ղրշ.	—Ա կարգի	6 ղրշ.
ԱԳԶ ՏՈՒՇ	Բ »	3 »	—Ա »	5 »
Տ.Ք Զ Ի ՏՈՒՇ	Բ »	5 »	—Ա »	7 »

Նուազեալ լոգարաններու համար գիները կը նուազուին գագին գնոյն համեմատ։
Բաժանորդագրութեան համար 10 % զեղչ
Դպրոցներու եւ ընտանեաց համար
մասնաւոր պայմանք 35

ԻԼԱՆ
ՊԱԶԸ ՍԱՐԱՄՔԷՐԻ

Իքինճի օրտուլի հիւմայուն մալիյեսինտէ պուլունան հայվանաթը միլիյէ իչիւն լիւզումի օլան պիր միլիոն գըյյէ ճէտիտ արփանըն էմանէ օրտուլի մէգքիւր մուխասեպէսինտէ օրթագ Էտիրնէ վիլայէթինտէն միւբէլլէյ մէպալիղտէն հավալէյի թէսվիյէ գըլընմագ շարթը վէ չէրայիթի սայիրէ իլէ միւպայաասը մէվգիի միւնագասայա գօնուլմաղլա իթայա թալիպ օլան վէ չէրայիթինի անլամագ իսթէյէնլէրին թարիխի իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ սալոնունտա կէլմէլէրի իլան օլունուր։
10 քեանունի սանի 1891 867
Նօ. 8 2—3

Օ ՅԱՊՈՒՔ ՌԷԻՆԻ
350 ԲԵՐԱ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ 350 (ՊՈՆ ՄԱՌՇԷԻ ՔՈՎ)
ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
1881 ՅՈՒՆՎԱՐ 14/26, ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

Այս մեծ վաճառումը որ երկար ատենէ ի վեր պատրաստուած է, մասնաւորապէս շահեկան պիտի ըլլայ։ Պատուարժան հասարակութիւնը տեսած չէ երբեք այսքան զանազանութիւն ապրանաց [illegible] և այսքան աժան գներով։ Այն զոհողութիւնները զորս յանձն առած ենք մեր բոլոր ապրանքները վերանորոգելու համար, թոյլ կուտան մեզ իրաւամբ զարմանալի գներով վաճառել մեր բոլոր ապրանքները։ Ուստի կը հրաւիրենք հասարակութեան ուշադրութիւնն այցելել մեր վաճառատունն, այս [illegible] օգուտ քաղելու համար։

ՑՈՒՑԱԿ ԱՊՐԱՆԱՑ

Մետաքսեղէնք ու Թաւիշ, Պատարոլամ, ամերիկեան կտաւ, Քաւէթոն կարասեաց համար, Պասմա, [illegible] զանազան կերպասք, գուլպաներ, փողկապներ, հովանոցներ, ձեռնոցներ, բաղնիքի հագուստներ, ժեաւէլներ, Ֆանիլաներ, Թաշկինակներ, անձեռոցներ, սեղանի սպասներ, կանանց, յատուկ [illegible] մականեղեններ, անկողնոյ ծածկոցներ, Քռաւէներ, հանդերձ նիւթեր և հազար տեսակ ապրանքներ։

ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԶԵՂՉ ԺԷՐՍԷՅՆԵՐՈՒ ՆՐԱՑ
ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ, — ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
Վաճառումնք կ'սկսին երկուշաբթի 14/26 յունվ. 91

ԶԱՆԱԶԱՆ ԱՌԻԹՆԵՐ

Շրջազգեստի համար բրդեղէն կերպն լայնութեամբ, 4 ու կէս ղրուշի տեղ 2 ղրշ. 30 փարայի։ Պասմա, 2 ղրուշի տեղ 1 ղրուշ 10 փարայի։ [illegible] 3 ու կէս ղրուշի տեղ 2 ու կէս ղրուշ։ [illegible] 14ի տեղ 10 ղրուշ։ [illegible] 40 հարսան 51 ղրուշէն սկսեալ [illegible], 24 հատան 28 [illegible] 7 ղրուշէն սկսեալ ձոխ հովանոցներ, 16 ղրուշէն սկսեալ։ [illegible] տեղ 10 ղրուշ։ [illegible] 32ի տեղ 22 ղրուշ [illegible] 10 ղրուշէն սկսեալ։ [illegible] 10ի տեղ 7 ղրուշ։ [illegible] 6 ղրուշ։ [illegible] 18ի տեղ 14 ղրուշ, [illegible] ու կէսնոցը 2 ղրուշ 20 փարայի [illegible]

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 37

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ — ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3.000.000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐՒՈՅ 2,170,355

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3.000.000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐՒՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բաւական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար գիրենք ներկայացնել. նաև եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ծուլդին համար մինչև ցարդ տուած վնասին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի. 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 ¹ᵉ սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԷՄ. ՄԵՐՃԱՆՈՑ

ՄԷՅՏԱՆՃԸՐՔ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 54 ԵՒ 56 Կ. ՊՈԼԻՍ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել պատուարժան յաճախորդացս որք թէ՛ ի մայրաքաղաքիս և թէ ի գաւառս, որ ժամանակէ մ'ի վեր մասնաւոր խնամօք ընդարձակած լինելով գրպանի ժամացոյցներու առեւտրական ճիւղս, և ապրանաց մթերքս ճոխացուցած եմ զանազան տեսակ կոթէն լարուող և բանալիով նիքէլ, արծաթ և ոսկի ժամացոյցներով։ Ուստի կը խնդրեմ այն յաճախորդներէս որք կը շահագրգռին սոյն ապրանքէն, իրենց գնումներն ընելէ առաջ անգամ մը գալ այցելել մթերանոցս ուր միշտ ի պահեստի կը կենան 3000էն աւելի ժամացոյցներ իւրաքանչիւրը 35էն մինչև 3800 Դրշ. ի արժէքով։ 173

Մեծաքանակ գնողաց համար մասնաւոր պայմաններ

COMP RUSSE

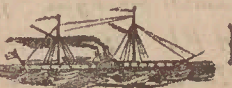

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Օ. յուն.	Ժ. Ը. Ե.		
Բշ.	14 26	Եր.	Օտեսա
Գշ.	15 27	5 Եր.	Աղեքսանդրիա
Դշ.	16 28	10 Առ.	Անատոլու
Դշ.	16 28	10 Առ.	Սեվաստաբօլ
Եշ.	17 29	2 Եր.	Օտեսա

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Քիրէճ Գաբու։ 26

Գործակալ Ա. ՏԱՐԱՏԵԱՆ

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ,	4.000.000	Գանձելի հասոյթք և պահեստի դրամ	3.900.000
Տարեկան հասոյթ	1.150.000	Վճարեալ վնասներն իբր	30.000.000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ կ'ալուածներ, վաճառք և կարասիք, նպաստաւոր պայմաններով և չափաւոր գներով։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակ ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիյէ փողոց, Թիւ 2, Ճէրէմեան խան, Գամնոսոյի Պանգային դիմաց։

25

Ընդհանուր գործակալք Թուրքիոյ ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԸՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

DÉPURATIF INCOMPARABLE
Le Grand Régénérateur du Sang
ROB LECHAUX
Sucs végétaux concentrés de Cresson et de Salsepareille rouge
FORTIFIE, RENOUVELLE LE SANG
Donne la Santé, la Force, la Vie
Médailles d'Or et Diplômes d'Honneur
A TOUTES LES EXPOSITIONS
Demander la Brochure sur la RÉGÉNÉRATION du SANG
Dépôt Général: MARIO LECHAUX, Pharmacien-Chimiste
Rue Sainte-Catherine, 164, BORDEAUX
Détail dans toutes les bonnes Pharmacies

ԵՐԱՅԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՌԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒՏԼՈՒ
ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիտ Գառապոնիքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. Ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։ 852

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ, ՃԷԼԱԼ-ՊԷՅ ԽԱՆ, Թ. 10

ԳՆԵՐԸ ՈՐՈՇ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած սոյն վաճառատուն, որ առ ինքն ուղղեալ յանձնարարութեանց փութանակի կատարմամբ և գաւառաց հետ հաստատած բազմաճիւղ յարաբերութեամբքն արդէն մեծ համբաւ հանած է, իրաւամբ կը վայելէ հասարակութեան համարումն, վերջերս ճավայէն բերել տուած է մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակէ ազնիւ ու գերընտիր թէյեր, ինչպէս նաև այլ և այլ մեծութեամբք և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (բանալիներովն հանդերձ), որք Փարիզի վերջին ցուցահանդիսին մէջ արժանացած են առաջին կարգի մրցանակի եւ ...

Վաճառատունս այցելու պատիւն ընող ամէն կարգի անձինք անհունապէս գոհ պիտի մնան գնոց ...։ 199

ԵԹԷ ԿԸ ՀԱԶԱՔ

ԱՌԻՔ ՄԻԱՅՆ

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻԼՆԵՐՆ

ՆՇՄԱՆԱԿԻՑ ՄԱՔՈՒՐ ԽԱՑՄԱՆՈՒՆ ՎԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Որք ծծուելով եւ ուտուելով կը ներգործեն ընդդէմ Հարբուխի, Պրոնշիդի, Դուսմի, Շնչարգելութեան Ձայնի կերկեռման Խուղակատարի եւլն։ Ամէն բժիշկք կը յանձնարարեն ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻԼՆԵՐ ի գործածութիւնն եւ կ'արգելուն գործածել խայծղանի այլ եւ այլ շաքարահատերէն

ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆՔ — Խայծղանի չուտուածներու

1. ՄԱՄՍԴԱԿԱՆ ԽՈՂՈՎԱԿՆ, ...
2. ԽՈՂՈՎԱԿԻՆ ԾԱՅՐԵՆ խայծղանի հատիկները կը մտնեն ստամոքսի մէջ ...
3. ԱՂԻՔՆԵՐՈՒՆ մէջ կը ...

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՔ — Ժէրօտէլի բասդիլներու

Ա. ՇՆՉԱՓՈՂՆԵՐՈՒՆ մէջ ժէրօտէլի բասդիլները ...
Բ. ԹՈՔԵՐՈՒՆ մէջ ...

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻԼՆԵՐՆ անհրաժեշտ են ամեն անանց որք ... Գործաւորք, Ջաղացպանք, Կառավարք, Երգիչք, Դերասանք, Ատենաբանք, Քարոզիչք, Փաստաբանք, Վարժապետք, Դաստիարակք, երկաթուղեաց Պաշտօնեայք եւ եւ։

Տարին 100,000է աւելի մարդիկ կը բժշկուին այս Բասդիլներով եւ Պ. Ժէրօտէլ 40,000է աւելի շնորհակալեաց նամակ ունի։

Ժէրօտէլի Բասդիլներն են խայծղանի ... որք փորձառուած են Փարիզու 1878ի Տիեզերական ցուցահանդէսին ... բժշկական խորհրդոյ։

... 72 Բասդիլ ...

Ա. ԺԷՐՕՏԷԼ, դեղագործ ի Սէն-Մէնհու, (Ֆրանսա)

Ի Կ. Պոլիս Օ Պոն Մարշէ. — Ժօզէֆ Գանդոլք. — Թէյթա. — Վէնսան Պապագեան. — Տ. Մ. Մէգէբի. — Ղազարոս Ղազարոսեան։ 852

ՄՆԼՐԹԶ

ԿԵԱՆՔ, ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ և ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒ։

ՄԱԶԵՐՈՒ ՄԻԱԿ ՀԱՏԻԿ ՆՈՐՈԳԻՉ

Ինչպէս իրենց սաջի [illegible] գոյնին կը դարձնէ ճերմկած կամ գունաթափ մազերը. Կը դադրեցունէ անոնց թափիլը. Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացունէ [illegible], ու մազերուն նոր կեանք, աճումն, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։

Կը վաճառուի երկու չափով մեծ շիշերու մէջ։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եորք։

Մեծաքանակ վաճառում Պոլիս Բ. և Հ. Բիւզիւքեան Եղբարց դեղարանը Եէնի ճամ փողոց Թ. 18 և ի Ղալաթիա Եիւքսէք քալտըրըմ էստոն Քարուանայի քով։

Փոքրաքանակ վաճառում ի Պոլիս Բ. և Հ. Բիւզիւքեան Եղբարց դեղարանը՝ կամուրջի դիմաց Թիւ 17, և ի Բէրա Մեծ փողոց Թիւ 433, Իգնատուր անուշահոտութեանց վաճառատունը։

ԲԱԹՐԻՕԹԻՔ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

PATRIOTIC Life and fire assurance Company

Հիմնեալ ի 1824

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոսկի		1.500.000
Վճարեալ դրամագլուխ	»	»	121.984
Պահեստի դրամ	»	»	250.000

Սյն ընկերութիւնը դիւրամատչելի պայմաններով ամէն շէնք, կարասիք և ապրանք հրդեհի վնասուց դէմ կ'ապահովագրէ։

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ
ԱԼՊԷՐԹ ՀՕՖՄԱՆ

Ապահովագրութեանց և այլ տեղեկութեանց համար դիմել առ
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղի տեսուչ
ՄԻՀՐԱՆ Ց. ՍԱՐԸԵԱՆ
Գործակալ Ապահով-գրական Ընկերութեանց

Սթամպօլ, Պաղչէ-Գաբու Թիւ 27 մաքսատան դիմաց։ 172

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

45, ՂԱԼԱԹԻԱ։ — ՊԷՕՅԻՒՔ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ 45.
Բ. ՀԱՐԿ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՂԹԱՏԱՐԱՏԱՆ ՎՐԵԻ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑՔ

Պատի, Գրպանի, Ոսկիէ, Արծաթէ, Մետաղէ

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՔ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց, որ առեւտրական այս ճիւղին եղանակին բղխելուն, իւր ապրանաց մթերքն ճոխացուցած է։ Ուստի կը խնդրէ այն յաճախորդներէն որք պէտք ունին ժամացոյցի, գոհարեղինաց, դիմեն սոյն վաճառատունն և օգտուին այս ապրանքներէն, որք Եւրոպիոյ լաւագոյն գործարաններէն բերուած են, և որոց ճաշակը, քրաթը և ընտրութիւնը կ'արդարացնեն այն համեմատաբար համեստ գինն որով ի վաճառ հանուած են։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Վաճառատունը մասնաւորապէս կը յանձնարարէ, մետաղի վրայ ոսկի գաբլամա ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոցմէ ունի մի սթոք բուն Բարիզի ապրանք։ 204

ROYAL VICTORIA

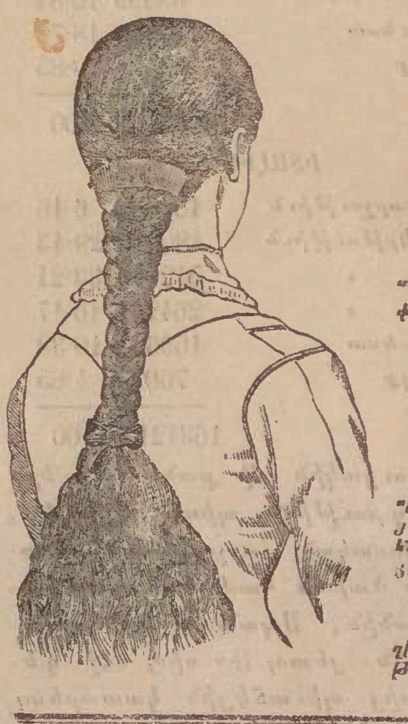

ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ

ՄԱԶԵՐՈՒՆ ՄՈՐՈՒՔԻՆ ԵՒ ՊԵԽԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ՈՅԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. Հետզհետէ բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն. Գործածութիւնը բազմածախ չէ.

ՆԵՐԿ ՉԷ ՉԷ ԱՅՍ

Փափաքեալ արդիւնքն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մտատանջութիւններ ունին, կամ այնք որ կաթ տուած են և մեծ յոգնութեան ենթակայ եղած մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են, այս պարագային մէջ ... ՄԱԶԵՐՈՒ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՎԻԳՏՈՐԻԱ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ... ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆՏ ... Մնջերանոց անգլիական, Վոյվոտա, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 601

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

211, Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամէն տեսակ գեղեցիկ կօշիկներ Ֆրանսական նիւթերով և Ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կօշիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին.

Պօթին Կալօշ	Ղրշ. 95	Սկարբին	Ղրշ. 52
Մանթարըլը Պօթին	» 75	Պալատական Կալօշ	» 45
Պօթին	» 67	Կանանց մուճակ	» 35
Մոյկ	» 140	Կանանց սկարբին	» 40
Մոյկ և Կալօշ	» 130		

(203)

Ապսպրուածներուն վրայ տասը ղրուշ յաւելում կըլլայ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 12

1890 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 24 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՕՏԱՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Վարժարանէն ելնող շոգենաւներ

2 10 Պէպէք. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
2 0 Եէնիմ. Մէգ. Պէօյիւք. Թար. Եէնիք. Ռիւմ. Ի. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
2 15 Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիք.
2 15 Պէյքօզ Խաչալ. Չուպգ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պ.յլ. Գուզ.
2 45 Եէնիմ. Մէգզ. Պէօյիւքտ. Թարպ. Եէնիք. ...
[illegible]

Կամուրջէն ելնող շոգենաւներ

3 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Ռումէ. Եէնիք. Թարպ. Պէյք Մէգզ. Եէնիմ.
3 45 Գապաթ. Խաչ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլը. Ռումէ. Եէնիք. Խաչալ. Պէյք. Թարպ. Պէօյիւքտ. Մէգզ. Եէնիմ.
3 10 Խաչ. Գուզ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճա Չուպգ. Խաչալ ...
[illegible]